

**Han har
tecken på
skolschemat**

**Vad händer
med resurs-
biblioteket?**

**Når hjälpen döva
vid stora katastrofer?**

**Tidskrift för
SVERIGES DÖVAS
RIKSFÖRBUND
Grundad 1890**

Utgivning 2010

Nr Utgivning Manusstopp

1	to 25 feb	fred 5 febr
2	to 1 april	fred 12 mars
3	on 12 maj	to 22 april
4	to 17 juni	fre 28 maj
5	to 2 sept	fre 13 aug
6	to 7 okt	fre 17 sep
7	to 11 nov	fre 22 okt
8	to 16 dec	fre 26 nov

**Prenumeration
och adressändring**

medlem@sdrf.se
Agneta Skagerstrand, SDR
Box 300, 793 27 Leksand
texttelefon 0247-641 49
fax 0247-151 03
Prenumerationspris 300 kr/år

REDAKTION

Adress

Dövas Tidning, SDR
Förmansv. 2, plan 6
117 43 Stockholm
dovas.tidning@sdrf.se

Ansvarig utgivare

Helena Fremnell Ståhl

Chefredaktör

Åsa Möller
asa.moller@sdrf.se
taltelefon/SMS: 0708 40 45 41

Reportrar

Tomas Lagergren, Örebro
tomas.lagergren@sdrf.se
3G-mobil 0735 130199

Niclas Martinsson
niclas.martinsson@sdrf.se
3G-mobil 0738 333060

Layout

Åsa Möller

ANNONSER

Bokas och lämnas till
sdrannons@sdrf.se
telefon 0506-300 58

samt

tel 0506-301 76 (Skaraborg och
Värmland)

Förenings- och internannonser
bokas och levereras till redaktio-
nen: dovas.tidning@sdrf.se

Upplaga: 5800 ex
Tryck: Carlshamn Tryck & Media AB
ISSN 1402-1978

sid 23

sid 10

sid 13

sid 12

sid 16

sid 4

Innehåll

OMSLAG: JOEL ÅBERG, ELEV VID BYLESKOLAN. FOTO: NICLAS MARTINSSON.

4 *Gunnel Rooth speglar döva kvinnors historia*

7 *Vad händer med Resursbiblioteket i Örebro?*

8 *HRF lämnar handikappförbunden*

9 *Bildtelefonfolk allt populärare*

10 *VARDAGSBILDER: Tecken på schemat i Byleskolan*

11 *Höra med huden – verklighet eller science fiction?*

12 *RECENSION: Tummen upp för nya säsongen av Anders.se*

12 *Ovanlig möteplats vid gränsen – Tyst teaters "Nattgäster"*

14 *ÅTTA FRÅGOR: Hur mår det danska teckenspråket?*

15 *I BACKSPEGELN: Kampen lönade sig – Malin blev leg. sjuksköterska*

16 *"Så hjälper vi döva katastroffer"*

18 *Stå på fler ben – då står du pall. DT besöker "Gåvan"*

19 *Historien bakom en hundraårig notis*

22 *UNG: Lägerverksamheten 2010*

24 *"Tvåspråkighet och måluppfyllelse i ett historiskt perspektiv"*

27 *RAPPORT från förbundsstyrelsen*

30 *KRÖNIKA: "Tänk om vi haft en årlig gala"*

30 *Vinnare i Julkrysset och Tipselvan*

Vi behöver varandra för att uppnå förändring

I skrivande stund är det en lagom kall januaridag och för första gången på länge har vi fått en riktig vinter, en vit sådan till glädje för många. Även om snön kan ställa till med en del besvär lyser den upp vintermörkret. Men det är inte om vintern jag ska skriva, utan om annat som berör oss.

Tidigare skribenter har redan skrivit om SDR:s ekonomiska situation och om tillgänglighet, nog så viktiga frågor inom förbundet. Jag får istället passa på att skriva om frågor som ligger mig varmt om hjärtat.

I mitt arbete och i mina olika uppdrag har jag fått se och uppleva stora brister inom vård och omsorg, som har drabbat många av våra döva bröder och systrar.

I vårt avlånga land finns det döva som är omgivna av andra människor men som ändå är isolerade. Varför? Jo, därför att de inte bor i teckenspråksmiljö. Det kan vara ett äldreboende eller vårdboende för psykiskt funktionsnedsatta.

Fortfarande brister det i kunskap och kännedom om vad dövhet och teckenspråk innebär. Jag har också mött människor som behöver juridisk hjälp, men som inte fått eller får det. Listan kan göras lång på brister och problem, men jag stannar här.

SDR har några projekt på gång nu, bl. a. ett som heter "Utredning av döva som fallit under rättspsykiatrisk vård". Ännu ett ämnesområde som behöver belysas.

Allt är inte mörker utan vissa ljuspunkter finns, som jag hoppas få tillfälle att återkomma till. Det kommer att ta tid innan vi får ett samhälle som är tillgängligt för alla, om det nu någonsin blir möjligt. Men redan nu kan vi var och en bidra med något, för att göra våra medmänniskors liv lite bättre.

Man kan vara med i väntjänst och besöka ensamma och äldre, vara god man eller förvaltare – då kan de som behöver det bli förstådda! Man kan vara med och kämpa för äldre- och vårdboende i teckenspråksmiljö, och varför inte starta sociala företag som kan ge jobb eller sysselsättning.

Inget är omöjligt. Ensam kan du inte förändra världen men du kan hjälpa en annan människa till ett bättre liv.

Det jag menar är att vi som har möjlighet och för många, kan göra en insats för någon annan. Ensam kan man göra mycket, men i samspel och samarbete med andra människor får man kraft att verka för större förändringar. Det vill jag att varje medlem ska känna inom respektive dövförening och i SDR! Tillsammans kan vi verka för en bättre värld för döva att leva i. Vill du vara med? Är du inte medlem i någon dövförening, bli det! Vi behöver varandra!

BRITT KARMGÅRD, VICE ORDFÖRANDE SDR

SDR hemsida:
www.sdrf.se/sdr
E-post: sdr@sdrf.se

SDR Stockholm
SDR, Förmansvägen 2, plan 6
117 43 Stockholm
Tel. vxl: 08 442 14 61
Texttel. vxl: 08 442 14 60
Fax: 08 442 14 99

SDR Leksand
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247-641 00
Texttel. vxl: 0247-641 01
Fax: 0247-151 03

Förbundsordförande
Ragnar Veer
ragnar.veer@sdrf.se
Texttel. 08 442 14 62
3G-mobil 0735 200 902

Förbundssekreterare och informationsansvarig
Helena Fremnell Ståhl
hfs@sdrf.se
Tel. 0247 64147
Tel. (tal/SMS) 070 215 46 33

Material till Slingan
slingan@sdrf.se
Telefax 0247-151 03

Bli medlem
medlem@sdrf.se

Försäljningsavdelning
shop@sdrf.se
Telefon vx 0247-641 70
Fax 0247-105 97

Sveriges Dövas Pensionärsförbund
karl-erik.karlsson@sdrf.se
Texttelefon 08-89 44 23

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Texttelefon 08-442 14 96
Fax 08-442 14 97
sdu@sdrf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterrommes väg 5
793 27 Leksand
Texttelefon 0247-641 24
Taltelefon 0247-641 30
Fax 0247-101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

Namn: Maj Gunnel Rooth

Ålder: 77

Familj: en son, två döttrar, tio barnbarn, sambo

Yrkesbakgrund: teckenspråkslärare på Manillaskolan och Lärarhögskolan i Stockholm, fri-lanstolk sedan 1966, teckenspråkstolk för samtliga döva och hörselskadade anställda inom Skatteverket i Stockholm, ansvarig för all service till utomstående döva, dövblinda och hörselskadade som Skatteverket erbjöd sina tjänster till, med mera.

Gör helst: stickar och läser.

Läser helst: allt om historia och samhälls- och kulturfrågor.

Ser helst på TV: nyheter, kultur, samhällsdebatter, natur- och reseprogram.

Favorittecken: ängel.

Om att vara tolk: Det har berikat mitt liv otroligt mycket. Jag har fått lära känna många olika människor. (Gunnel var bland annat den första teckenspråkstolken som tolkade TV-sända partiledardebatter och valvkor.)

Gunnel speglar döva kvinnors historia

Gunnel Rooth har släppt en bok om Dövas Kvinnoförening i Stockholm. Den bjuder *inte* på kaffereppsskvaller, utan är helt och hållet faktabaserad och innehåller en unik dokumentation om åren 1885-1996.

År 1996 blev som ett slags uppvaknande för Dövas Kvinnoförening i Stockholm. Snart skulle sällskapets 100-årsjubileumsfest äga rum. Men någon ordentlig resumé fanns inte. Gunnel Rooth skrev därför på kort tid ett historiehäfte som skulle delas ut till deltagarna.

– När jag tog del av gamla dokument, tänkte jag för mig själv "Fantastiskt! Det här måste absolut komma fram", säger Gunnel.

Hon fann bland annat att fattiga kvinnor fick semesterbidrag och att de med dålig tandhälsa fick sina tänder lagade gratis. Mycket mer fanns att berätta. Hon frågade föreningens styrelse om hon fick författa en bok. De gav henne grönt ljus.

Tog tio år

Det lilla häftet blev sedan till den 101 sidor tjocka historieskriften "Döva kvinnors" historia. Researchen och skrivandet tog tio år eftersom hon alltid hade andra jobb vid sidan. Ett av dem var teckenspråkstolkning, något hon fortfarande sysslar med.

– Egentligen har jag lovat mig själv att sluta tolka, men några tolkbrukare vill helst ha mig som tolk. Jag har svårt att tacka nej till dem, säger Gunnel, idag 77 år gammal.

Under arbetet med boken läste hon föreningens samtliga protokoll och intervjuade döva kvinnor i olika åldrar. Många av arkivhandlingarna var prydligt handskrivna. Gunnel hade inga större svårigheter att uttyda de flesta av dem. Hon tittade även i sin döva mors låda med fotografier, tidningsurklipp och broschyrer, helt osorterade.

– Många minnen poppade upp i huvudet, säger Gunnel.

Båda hennes föräldrar var döva. Hennes tidigaste minne av föreningen var när hon, sex år gammal, och hennes storasyster, också före detta teckenspråkstolk, följde med sin mamma till en tillställning där alla damerna var upplädda och hade blom-

mor i huvudet. Vid det tillfället hade de bjudit in två döva hårdsminkade eleganta herrar med höga hattar.

– Jag drack saft och hade roligt. Vad de pratade om, minns jag inte exakt. De talade dock gärna exempelvis om vad de sydde till föreningens basar.

Anteckningar från 1885

Låt oss gå bakåt i tiden. De äldsta anteckningar som Gunnel kunde finna, var från 1885. Då fanns en kvinnoförening som låg under Döfstumsföreningen i Stockholm. Döva Maria Forsell (1856-1938) ville tillsammans med sin goda vän, hörande dövlärlarinnan Emma Anstrin (1845-1922), grunda en fristående förening för döva kvinnor. De såg att många kvinnor behövde hjälp och stöd. Få hade jobb.

1896 bildades dagens Dövas kvinnoförening i Stockholm. I boken finns föreningens första kassaredovisning. En röd tråd i föreningens historia var välskött ekonomi, noggrann bokföring och lyckade aktie- och fondplaceringar. Maria var kassör i hela 40 år.

Även hörande var välkomna att sitta i styrelsen. På frågan om Sveriges Dövas Riksförbund har förlorat på att utesluta hörande styrelserepresentanter*, svarar Gunnel, som varit kassör i kvinnoföreningen i tolv år:

– Jag har inga synpunkter på det. För varje förening eller förbund måste avgöra själva hur de vill att styrelsen ska se ut. I kvinnoföreningens styrelse har majoriteten alltid varit döva och de hörande som har suttit med har självklart gjort det på dövas villkor. En fördel är att hörande kan bidra med andra synvinklar.

Manlig omsorg

Bokens titel är "Döva kvinnors historia" men handlar trots detta inte om kvinnors ställning i samhället i allmänhet. Gunnel upplever dock att döva män visar stor omsorg om kvinnor och barn, kanske mer än hörande män. De tog med sina ungar till dövföreningen medan deras fruar lagade mat hemma.

Maria Forsell var med 1896 och grundade det som idag är Dövas Kvinnoförening i Stockholm.

Gunnel Rooth blev inspirerad av gamla dokument när hon skrev en jubileumsskrift för Dövas kvinnoförening i Stockholm.

Själv har Gunnel ett fotografi från Dövas hus som visar hur hennes pappa höll i henne när hon bara var nio månader gammal.

– Jag tror inte att hörande barn till hörande föräldrar har upplevt samma harmoni som barn till döva föräldrar, och det är tack vare ögonkontakten, säger Gunnel.

Drottningen har läst den

Boken är kronologisk, lättläst och bildrik. Läsaren får bland annat ta del av föreningens många aktiviteter, resor och studiebesök, till exempel besök i Dagens Nyheters provkök och resa till Tallinn.

Gunnels tanke med boken är att folk som läser den ska tänka: Vilken förening! Döva kvinnor har lyckats skapa en förening som är stark än i dag.

Reaktionerna på boken har varit goda. Drottningen hör till läsarskaran. Bibliotek har beställt några ex.

– Boken ska inte vara som ett kafferep där kvinnor sitter och skvallrar utan vara faktabaserad, säger Gunnel, som har en ny bok på gång.

Den handlar om hennes liv. Redan som sexåring fick hon tolka på polisstationen. Det, och mycket annat, vill hon skildra.

– Eftersom jag är 77, har jag bråttom med mina memoarer. Men min dotter sa "Nä, du kommer att bli en gammal kärring och fylla 100", säger Gunnel och ler.

Söker gemenskap

Gunnel besöker numera sällan föreningen. Minst två anledningar finns: dels bokskrivandet, dels att

många av hennes döva vänner har åldrats och inte orkar komma till föreningen lika ofta som tidigare.

Varför behövs en kvinnoförening, egentligen?

– Många vill ta del av gemenskapen och kvinnokulturen här i Sverige och utlandet. Kvinnor och män är olika. Kvinnor skäms till exempel inte om de går en kurs i hur man lagar en bilmotor. Vidare har föreningen jour för misshandlade kvinnor, säger Gunnel.

Ger inspiration

Rita Ingvarsson är ordförande i kvinnoföreningen. Idag har den 381 medlemmar. Den äldsta är född 1914, och den yngsta 1983.

Annars är de flesta är i 30-80-årsåldern.

– Det är trevligt att en medlem har skrivit om föreningen. Även om titeln säger att det handlar om döva kvinnor så handlar det egentligen om Dövas Kvinnoförening i Stockholm. Jag tror att boken kan ge inspiration till andra att skriva mer om de personer som verkat för föreningen, säger Rita Ingvarsson.

* På den senaste SDR-kongressen, 2009, antogs nya stadgar, där även teckenspråkiga hörande får sitta i förbundsstyrelsen, dock inte på ordförande- eller vice ordförande-posten. Vidare ska majoriteten av ledamöterna vara döva.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

I KORTHET

Brandlarm med wasabi-lukt senaste nytt i Japan

■ Shiga-universitetet har gjort tester som visar att i stort sett alla hörselskadade vaknar inom två och halv minut när kemiskt framställd wasabidoft sprids. Nu finns därför ett särskilt brandlarm för döva och hörselskadade som avger wasabilukt när det går igång. Dosen är tillräckligt hög för att tårar inte ska bildas. Wasabi är en japansk pepparrot som brukar användas i sushirätter. Larmet kan inte bara vara av nytta för döva och hörselskadade utan också för bargäster som

riskerar att inte höra larmet i den bullriga miljön, skriver den brittiska nättidningen Telegraph. Wasabiutrustningen kostar ungefär 4 000 svenska kronor. Tillverkaren planerar att göra den billigare och sälja den i andra länder än Japan.

TV3 börjar texta svenska program

■ TV3 ska ha börjat texta nya egenproducerade svenska program den här februarimånaden. Först ut är Blåningen. Enligt Wayne Seretis vid pressavdelningen finns det också planer på att systerkanalerna TV6 och TV8 gör liknande, fast i ett senare skede. SVT, TV4 och Kanal 5 textar sedan en tid tillbaka. Text-TV-sida för TV3 är 199.

Adam Kosa ny ordförande i EU-grupp

■ Europaparlamentets första döva medlem, Adam Kosa från Ungern, har blivit utsedd till ordförande för plattformen för funktionshinderfrågor i parlamentet. I gruppen sitter även svenska Cecilia Wikström (FP) som ledamot.

Ny teckenspråkig restaurang i Paris

■ I Paris finns ett nytt teckenspråkigt ställe med döva servitörer som heter Restaurant Sourdine. Särskilt anpassad meny erbjuds icke teckenspråkskunniga gäster. Restaurangen, som ligger i stadsdelen Montmartre, är en traditionell parisisk bistro. Här serveras prisvärd mat, enligt egen utsago.

Världens största utställning för döva

■ Deaf Nation arrangerar en utställning som enligt dem själva blir världens största event för döva. Den äger rum i Las Vegas mellan 18 och 23 juli. Inträdet är gratis. Besökarna får ta del av visningar, workshops, underhållning och sportsliga aktiviteter. Även aktiviteter för barn finns. Se deafnation.com för mer information.

Inga fler Örebromiljoner

■ Örebro kommun har ansökt om 4,4 extra miljoner kronor till gymnasiesärskolan för döva och hörselskadade elever. Skälet de uppger är att de tar emot fler än 30 elever, vilket är det högsta elevantalet i avtalet med staten. Regeringen säger nej eftersom de redan har beviljat extra bidrag på 3 miljoner kronor, rapporterar SVT:s Tvärsnytt.

ILLUSTRATION: LAGERGREN

Oroande signaler fick SDR att agera:

Vad händer med Resursbiblioteket i Örebro?

När det kom fram att Resursbiblioteket för döva i Örebro inte hade redovisat verksamheten för 2009, inte fått pengar för 2010 och att verksamheten efter åtta år ännu inte permanentats, agerade SDR.

Resursbiblioteket har funnits på Örebro stadsbibliotek sedan 2001, de tre första åren som projekt. Där efter har det förlängts med ett år i taget.

Verksamheten finansierades av Statens Kulturråd till i fjol. En ofullständig ansökan ligger för 2010 och inga pengar har kommit in. Dessa signaler oroade SDR, en av de brukarorganisationer som har intressen i biblioteket. En verksamhet utan pengar kan inte ha personal och således inte bedriva verksamhet heller, ansåg SDR.

Att det dessutom går stick i stäv med att Örebro har utropat sig som Europas teckenspråkiga huvudstad gör ju inte saken bättre, menar SDR. Efter åtta år har verksamheten fortfarande inte permanentats. Först år 2011 kan biblioteket eventuellt få pengar från Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB), som får 1,4 milj kr extra i anslag från regeringen.

Lugnande besked

Helena Fremnell Ståhl, förbundssekreterare på SDR stämde möte med bibliotekets chef Christer Klingberg. Hon beskriver SDR:s syn på saken:

– Från och med februari månad finns det inte någon personal på biblioteket. Vi är oroade för att det kan bli svårt att blåsa liv igen i en verksamhet som läggs på is i flera månader. Det är viktigt ta tillvara på kompetensen hos de personer som har jobbat med biblioteket och att arbetet pågår parallellt med den organisatoriska förändringsprocessen.

Christer Klingberg har lugnande besked:

– Planen är att biblioteket blir permanent med ett statligt uppdrag och med en statlig finansiering. Jag

har gjort en ansökan på 1 miljon för 2010. Efter samråd tillsammans med Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) återkommer jag till Statens kulturråd med en preciserad ansökan.

Han förklarar varför verksamheten inte blivit permanent:

– Resursbiblioteket har bedrivits som ett projekt med medel från Statens kulturråd. Eftersom staten inte gett medel för en löpande verksamhet har den inte heller blivit permanent.

Verksamheten blir alltså permanentad först 2011. Det råder delade meningar om huruvida TPB vet att pengarna ska användas till biblioteket. Det står: "Bidrag ska lämnas till Resursbiblioteket för döva i Örebro för att öka tillgängligheten till teckenspråkig litteratur i samarbete med Talboks- och punktskriftsbiblioteket".

SDR menar att det fortfarande är luddigt och oklart eftersom det inte står någonstans i regleringsbrevet hur det ska gå till medan Christer Klingberg anser sig veta att biblioteket ska få pengar 2011.

DT har frågat Kulturdepartementet om dessa pengar verkligen är öronmärkta för biblioteket. Niklas Karlendal, kansliråd på Kulturdepartementet svarar:

– Det står i budgetpropositionen att en resursförstärkning ges till TPB år 2011 för att stärka samarbetet med Resursbiblioteket. Beloppet är på 1,4 milj kr och höjningen är permanent. Skrivningen är ju ganska tydlig om vad pengarna ska användas till, därutöver anges det inget specifikt hur pengarna ska fördelas. Processen kring hur man ska hantera pengarna i förhållande till TPB är i sin början. Men regeringen har uttryckt en ambition att förstärka teckenspråket, men det är upp till huvudmannen också att det blir permanent.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

Resursbiblioteket

Avdelning på Örebro stadsbibliotek. Kallas för Teckenhörnan och har böcker på video, cd-rom eller dvd. Det finns både skönlitteratur, biografier, sagor och berättelser för barn, tidskrifter och lexikon m.m. Har också ett nationellt ansvar som resursbibliotek för döva med fjärrlån och information till bibliotek i hela landet om dövmaterial. Bevakar även vad som händer inom litteraturvärlden och biblioteksvärlden och ser till att inte teckenspråk och teckenspråkiga glöms bort.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket, TPB

Statlig myndighet som lyder under Kulturdepartementet. Ska se till att personer med läshandikapp får tillgång till litteratur på de medier som passar dem: talböcker, punktskriftsböcker och e-text. Producerar tal- och punktskriftsböcker. Lånecentral för talböcker där TPB-katalogen och det digitala biblioteket är basen. Ett särskilt uppdrag är att ge studerande på högskola tillgång till anpassad studielitteratur. Finansieras av Kultur- och Utbildningsdepartementen.

HRF lämnar Handikappförbunden

Hörselskadades Riksförbund lämnar Handikappförbunden och väljer att tillsammans med fyra andra ingå i en ny samlingsorganisation, Lika Unika. De hoppas att deras röster kommer att höras bättre. Sveriges Dövas Riksförbund är kvar i Handikappförbunden än så länge.

Tiina Nummi-Södergren, ordförande Lika Unika.

Jan-Peter Strömberg, ordförande, HRF.

Ragnar Veer, ordförande, SDR.

Ingrid Burman, ordförande, Handikappförbunden.

Hörselskadades Riksförbund (HRF) med sina cirka 34 000 medlemmar lämnar Handikappförbunden på riksnivå. Anledningen till detta är att nyttan av medlemskapet i Handikappförbunden understiger det HRF självt måste satsa i samlingsorganisationens verksamhet, enligt ordförande Jan-Peter Strömberg.

– Jag tror att vi med vårt beslut bidrar till en behövlig vitalisering av handikapprörelsen, säger han.

Beslutet är grundat på ett förslag som tagits fram genom ett internt utredningsarbete av en arbetsgrupp. De nackdelar som redovisats upp med medlemskapet i Handikappförbunden, är bland annat: stor och spretig organisation, brister i kommunikation och förankring, och ojämlig organisation. Det sistnämnda minuset är att HRF, trots att de är ett av de största medlemsförbunden, inte har större inflytande än små förbund, enligt HRF:s tidning Auris.

Grundades i december

Istället ingår HRF i en ny samlingsorganisation tillsammans med fyra andra, Lika Unika – federationen mänskliga rättigheter för människor med funktionsnedsättning. Den grundades i december förra året. De fyra, som alla valt att stå utanför Handikappförbunden, är: Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB), Neurologiskt Handikappades Riksförbund, Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar, och Synskadades Riksförbund.

FSDB bestämde sig förra året för att lämna Handikappförbunden. Formellt utträde sker i april i år. De anser sig inte ha fått tillräckligt gehör för sina frågor, bland annat tolkservice, i den stora samlingsorganisationen. Ordförande Pontus Degsell tror att Lika Unika blir mer effektivt då det är få organisationer inblandade.

– Hittills har kommunikationen inom Lika Unika varit toppenbra. Jag hoppas att Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) också väljer att gå med i Lika Unika, säger han, som anser att det inte är en förlust att stå utanför Handikappförbunden.

SDR:s förbundsstyrelse har inte tagit ställning i

frågan om medlemskap hos Handikappförbunden. Enligt ordföranden Ragnar Veer är det viktigt att frågan också diskuteras med SDR:s anslutna dövföreningar och länsförbund-/föreningar för att beslutet ska vara förankrat. I nuläget tänker SDR fortsätta i Handikappförbunden som förut. SDR:s tjänstemän anser sig ha ett fungerande samarbete med Handikappförbunden, berättar Ragnar Veer.

– Jag vill också tala om att SDR tänker fortsätta samarbeta med FSDB och HRF i våra gemensamma frågor som tillgänglighet, tolkservice och utbildning. Som ordförande har jag ingenting emot Lika Unika utan tvärtom. Det ska bli intressant att få se Lika Unikans aktiviteter, säger han.

Kräver nya grepp

Enligt Lika Unikans ordförande, Tiina Nummi-Södergren, krävs helt nya grepp i många sammanhang.

– Nya grepp är att Lika Unika kan söka nya partners/oväntade samarbeten. Synskadades Riksförbund (SRF) samarbetade till exempel med flera ljudbokförlag och Svenska Förläggarföreningen, när vi tog strid för att Sverige skulle få ha en fortsatt låg moms på ljudböcker. Det var kul och annorlunda. Vi fick många handikapporganisationer och allmänhet med oss, säger hon, som också är ordförande i SRF.

Lika Unikans hemsida är på gång. Vilken webbadressen blir, är ännu inte klart.

Beklagar avhoppet

Handikappförbundens ordförande, Ingrid Burman, beklagar HRF:s och FSDB:s avhopp.

– Det försvagar naturligtvis den samlade handikapprörelsen. Men jag och andra måste naturligtvis respektera deras beslut. Det tråkiga är att en splittad handikapprörelse kan förlora i påverkan. Det kan uppstå tillfällen då myndigheter väljer att ställa organisationer mot varandra för att slippa ta ställning i viktiga frågor för människor med en funktionsnedsättning, säger hon.

Hon hoppas att de båda samlingsorganisationerna kan förstärka varandra under valrörelsen och att de på sikt kan utforma ett gott samarbete. För att inte tappa fler medlemmar, pågår en diskussion inom Handikappförbunden om förändrade arbetsformer så att medlemsförbundens inflytande ökar.

NICLAS MARTINSSON

Manillaskolans rektor slutar

■ Robert Ekstrand valde att lämna Manillaskolan. En orsak som han uppger är att hans rektorsroll inte är densamma i den nya myndigheten Specialpedagogiska skolmyndigheten som när han anställdes i den dåvarande Specialskolemyndigheten. En annan är att organisationen har förändrats. "Det har varit ett svårt beslut. Jag har trivts på Manillaskolan",

säger han till Dövas Tidning. Skolan har betytt mycket för honom. Uppdraget som rektor, möten med elever och föräldrar och att lära sig ett nytt språk (teckenspråk) har utvecklat honom. "Jag har blivit medveten om hur viktigt mitt språk är för mig som människa", säger han, som ska bli rektor och verksamhetschef för Runö utbildnings- och utvecklingscenter och folkhögskola i Åkersberga.

Bildtelefonolk allt populärare

Vi pratar numera mindre med hörande via Texttelefoni, en tjänst som förmedlar samtal mellan tal- och texttelefoner. Antalet påringningar har mer än halverats under perioden 2001-2009. Däremot har Bildtelefoni.net, där döva kan konversera med tal-språkiga genom tolk, blivit populärare.

Vi är nu i en tid med förändrade samtalsmönster. Siffrorna talar sitt tydliga språk. 2001 ringde vi till Texttelefoni, eller föc*, som många brukar kalla det, 795.600 gånger. Förra året anlät vi tjänsten vid 350.700 tillfällen. Därmed har antalet anrop minskat med mer än hälften.

Anledningarna till raset är att andra kommunikationsvägar finns: till exempel SMS, e-post och chatt. Det säger Robert Hecht, projektledare vid Kommunikationsmyndigheten Post- och telestyrelsen (PTS) med ansvar för Texttelefoni. En annan förklaring är att allt fler har fått bildtelefon och därför föredrar att prata med hörande via teckenspråkstolk.

Texttelefoni kommer enligt Robert Hecht att fortsätta som i dag och ha öppet dygnet runt. I nuläget kommer inte några nyheter. Robert Hecht tror dock att internetbaserade lösningar blir vanligare. Förra året var andelen samtal via nätet 7 procent.

2008 började Bildtelefoni.net, som tidigare bedrevs i projektform, på allvar. Samma år blev tjänsten uppringd runt 124.200 gånger. Året därpå var antalet påringningar uppe i 131.600. Tillägga bör dock att antalet anrop inte säger något om hur många samtal som förmedlats. En döv kan ringa flera samtal via samma tolk.

Förra året hade tjänsten 3.091 unika användare; en siffra som ger en fingervisning om hur många av oss som har bildtelefon. Vart femte samtal skedde dock via videotelefoni, 3G.

GRAFIK: TOMAS LAGERGREN

Johnny Kristensen, enhetschef för Bildtelefoni.net, berättar att tjänsten just nu, i samverkan med brukarrådet och PTS, tittar på om de kan ha utökade öppettider. I dagsläget nås Bildtelefoni.net mellan klockan 7 och 20 på vardagar och mellan 9 och 15 på lördagar, söndagar och helgdagar. En annan fråga man ska ha fokus på är att lösa problemet med köer.

– Om eller när vi har löst det, kommer vi eventuellt att titta på möjligheten att kunna använda någon av de publika meddelandetjänsterna (reds. anm: till exempel videochattprogrammen Oovoo och Skype) för att ringa till Bildtelefoni.net, säger Johnny Kristensen, som förmodar att antalet anrop kan öka om videochatt blir ett alternativ till bildtelefon.

TEXT: NICLAS MARTINSSON. GRAFIK: TOMAS LAGERGREN

Fotnot: Alla siffror har avrundats till närmaste hundratal.

* Föc – förmedlingscentralen

Pilträdet anmält till Patientnämnden

■ Servicehuset Pilträdet i Stockholms innerstad blev anmält till Patientnämnden av en godman till en döv person som hade sitt boende där. Det dröjde fem dagar tills inrättningens sjuksköterska ringde godmannen och meddelade att hans klient var inlagd på sjukhuset. Han var mycket upprörd och undrade varför Pilträdet inte kunde höra av sig på en gång. Klienten i fråga avled en tid senare.

Godmannen ansåg att det hade varit bättre om han redan från början kunnat vara med så att det blev tryggare för den döva personen.

Pilträdets enhetschef, Odini Nzeribe, beklagar det inträffade och skriver i ett yttrande att sjuksköterskan inte fick kontakt med godmannen och att hon bad sjukhuset kontakta honom. Det visade sig att sjukhuset aldrig ringt honom. Framöver ska Pilträdet se till att på egen hand kontakta anhöriga och inte överlämna ansvaret till sjukhuset.

Teckenspråk vårdas mer hos Språkrådet

■ Nu har Språkrådet två heltidsanställda språkvårdare i teckenspråk. Utökningen är en effekt av språklagen där Institutet för språk och folkminnen, som Språkrådet är en del av, fått höjt anslag för att ytterligare främja det svenska teckenspråket. Pengastorleken är på 1,4 miljoner kronor. Nu innebär det bland annat att man kan ringa till deras teckenspråksrådgivning alla dagar på kontorstid. De två medarbetarna är Tommy Lyxell och vikarien Sebastian Embacher. Tidigare arbetade de halvtid.

Skolinspektionen granskar hörselskola i Falkenberg

■ Modern till en hörselskadad kille som går på regionala Hörselskolan i Falkenberg har anmält Falkenbergs kommuns barn- och utbildningsförvaltning till Skolinspektionen. Hon anser att undervisningen i teckenspråk var undermålig och att sonens lärarinna betett sig otrevligt mot honom. "Skolan har inte tagit tag i problemet", menar Modern. Klassen fick lära sig "teknad svenska", inte teckenspråk, framgår det i anmälan. När ingen förstod lärarinnan, kunde hon bli upprörd och skrika.

Sonen har slutat plugga teckenspråk. Det är olyckligt då han skulle behöva det, tycker mamma. Nu går han i klass nio. Kommunen har skrivit ett svar till Skolinspektionen.

Myndigheten är inte nöjd med deras yttrande då de inte har redogjort för vad de har haft för åtgärder och gjort så att sonen kunde nå de nationella målen för lärandet. Skolinspektionen fördjupar nu sin granskning av Hörselskolan genom att begära utförliga svar på ett antal frågor.

Joel Åberg (blå tröja), hans tvillingbror, Max, och deras klasskamrater lär sig tecknet för apa med inlevelse.

Alexander Salehi visar tecknet för grönt. Eleverna är ivriga och räcker upp händerna. En frågar hur tecknet för nyckelpiga ser ut.

Max Strandberg försöker följa läraren Maths Pehrssons exempel och säga drake.

Maths Pehrsson kom själv i kontakt med teckenspråket när han gick i andra klass på Alviksskolan. Till vardags använder han gärna teckenspråkstolk när

han går på möte. Han kan tänka sig att utveckla projektet så att Alviksskolan, Byleskolan eller/och Manillaskolan har kompisklasser.

Tecken på schemat

Sexårige Joel Åberg och hans 13 klasskamrater är hörande elever på Byleskolan i Täby utanför Stockholm. De använder tecken på lektionstid. Tanken är att visuell kommunikation ska göra att de lär sig läsa och skriva snabbare.

2006 läste den hörselskadade läraren, Maths Pehrsson, en artikel om ett läger där barn med Downs syndrom lärde sig tecken. Exempel som gavs var att budskapet skulle gå fram om man också visade tecknet för krypa, som förstärkning till talet. Han blev nyfiken och tänkte att han borde prova samma sak på hörande förskoleelever. Byleskolans rektor sa ja till att initiera ett projekt. Föräldrar var positiva till idén.

– De anser att extra språk är en bonus, säger Maths Pehrsson.

Projektet är finansierat av EU och i samarbete med Örebro universitet, det webbaserade teckenspråkslexikonet Spread the Sign och Bettnaskolan i Flen utanför Katrineholm. Uppdraget är att ta reda på om tecken som stöd i undervisningen leder till att hörande elever lär sig läsa och skriva snabbare. Byleskolan är först i landet med metoden. Än så länge är Maths Pehrssons klass med 14 elever den enda i skolan som lär sig tecken. Rapporten ska vara klar till sommaren. Då ska resultat presenteras, men Maths Pehrsson kan redan konstatera att de 14 barnen kommit längre i utvecklingen än andra jämgamla elever.

– Vi använder tecken varje dag, speciellt när vi läser och skriver, säger han.

– Jag är imponerad av eleverna. Här har de skrivit helt själva utan någon hjälp av oss vuxna. Det är ovanligt tidigt för deras ålder, säger Maths Pehrsson. Tecken som stöd i undervisningen är en del av Bornholmsmodellen där språklekar används för att få en ingång till skrift- och talspråket. Modellen går bland annat ut på att barn använder rösten för att hitta ljuden i ett ord.

Nicholas och Antonia Rinderud tar till sig olika frukttecken, som här "äpple", inför språkleken Fruktsallad. Alla blir "döpta" till var sitt frukttecken. Alla får inte sittplats. När den som står i mitten av stolscirkeln, till exempel tecknar "päron", måste den som har samma tecken lämna sin plats. De fortsätter tills tiden är ute. Den som missat att ta en stol, får komma på ett tecken och så vidare. Eller så kan den stående säga "sallad". Då byter alla plats med varandra på ett villkor: de får inte återvända till sin gamla sittplats. Det blir som en karusell.

Ett exempel på att det underlättar med tecken, är när man vill säga någon av prepositionerna, i, på, över och under. Ett annat är att eleverna kan räkna hur många bokstäver det är och därmed lättare veta hur ordet ska stavas, som g-r-o-d-a.

– Jag hoppas att projektet leder till att tecken som stöd i undervisningen sprids till andra skolor för hörande elever i Sverige, säger Maths Pehrsson, som kan tänka sig att fortsätta med metoden tills hans elever går i femman, under förutsättning att intresse finns.

Joel Åberg och hans tvillingbror, Max, har en döv morfar. Han tycker att det är både roligt och svårt att lära sig tecken.

På frågan om hur eleverna ska ha nytta av sina kunskaper i tecken när de är äldre, svarar Maths Pehrsson:

– De kan använda tecken i bullriga miljöer och i möten med hörsel-, talskadade och döva barn. Och så lär de sig att titta på varandra när de samtalar.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

DT testar:

Höra med huden – verklighet eller science fiction?

På tionde våningen på Audiologiskt forskningscentrum i Örebro hör DT hamarslag och en glassbil susa förbi. Okej, en sanning med modifikation. Det är Parivash Ranjbar, forskare och teknologie doktor med bakgrund som undersköterska, som håller i ett forskningsprojekt där hon testar om döva kan höra med huden via vibrationer.

Parivash Ranjbar har tagit fram en svart ask med sladd till en rund liten puck som vibrerar när ett ljud kommer. Monitor kallar hon den. DT:s utsände som slängt hörapparaterna för längesedan och har varit döv i hela sitt liv har lite svårt att placera vad som är vad. Kanske är han inte riktigt inställd på att få känna hur en glassbil låter, för det har han ändå aldrig hört förut. Det enda han hör "rätt" är hästhovar som klappar. Hammarslagen var bekant, men ändå oväntat svårt.

– Det är svårt för dig som vuxen om du inte hört något alls i ditt liv. Det är lättare för oss som hör. Vi hör ju redan ljud i mammas mage, berättar Parivash.

Händelsen skapar ljud

Det är alltså med denna apparat som dövblinda ska tillgodogöra sig ljud, eller händelser som Parivash säger.

– Jag säger händelser, för ni har inte hört dessa ljud, men ni känner själva händelsen som ger ljudet. Det är alltid en händelse som leder till att ett ljud skapas.

Parivash har haft döva testpersoner. Inte dövblinda hittills. Anledningen är att dövblinda haft svårt att få tolk. Testpersonerna har varit med och testat hjälpmedlet både ute i fält och inne i labbet. De har kunnat känna igen några händelser efter lite träning. Bland annat har ett pannband med tre mikrofoner testats för att bedöma riktningen.

– Riktningssinformationen är viktig för både hörselskadade, döva och dövblinda med och utan synrest. De försökspersoner som var döva tyckte att riktningssinformationen var viktig eftersom de då kunde veta att det är en cyklist bakom som plingar på dem. Eller om de vet från vilket håll ljudet kommer så är det lättare gissa vad ljudet är. Personer med tunnelseende har mest nytta av riktningen, eftersom de kan sikta sin syn bara på det området som ljudet kommer ifrån.

Vill samarbeta med MIT

Parivash bearbetar även ljuden i monitorn och testar

Parivash Ranjbar i ekorummet som är totalt ljudisolerat.

dem på folk som har hörselrester kvar.

För barn har hon tagit fram en napp som vibrerar, så de får en känsla för ljud, hur de låter. Om allt detta disputerade hon i höstas. Hennes opponent Charlotte M. Reed som forskar vid Massachusetts Institute of Technology, MIT, bjöd in henne för att jobba där i tre månader. Parivash hoppas på att få ett samarbete mellan Örebro Universitet och MIT, som är ett av världens högst ansedda universitet.

– Det vore bra för Örebro Universitet.

Innan hon åker kommer hon att ge några dövblinda monitorn, så att de kan träna i flera månader. När hon kommer tillbaka igen ska hjälpmedlet utvärderas: hur stor nytta har det gjort? Vad tycker de som har provat?

Flera projekt på gång

Det är inte det enda projektet Parivash håller på med. Hon har dragit igång flera projekt, bl a. *Ready Ride* som avslutas i sommar. Där har professorerna Dag Stranneby och Erik Borg från Örebro Universitet och Audiologiskt forskningscentrum, tagit fram en väst för dövblinda ryttare. Inne i ett ridhus finns det punkter med bokstäver på bestämda platser. Den dövblinde har en väst med vibratorer som meddelar via morsesignaler* vilken position den dövblinde har på banan.

– Instruktören kan också sända signaler som anger var han/hon ska svänga osv. Och det fungerar, avslutar Parivash.

Nappen som vibrerar vid ljud.

* *Morsesignalering – överföring av meddelanden med morsealfabetet vid radio- (även över längre distanser) eller trådsignalering. Morsealfabetet, alfabet där varje bokstav motsvaras av en kombination av korta och långa signaler. En känd morsesignal är nödsignalen SOS (.....). Det standardiserade internationella morsealfabetet innehåller även siffror och andra tecken.*

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

Den andra säsongen av Anders.se har premiär den 26 mars. Dövas Tidning har fått en förhandstitt på seriens två första avsnitt. Resultatet är lovande.

Tummen upp för ny Anders.se-säsong

Första avsnittet blir en rivstart. VD Anders sitter hos terapeuten och får höra det vi tittare länge tyckt: att han ständigt rycker upp kavajen är irriterande. Dessutom flyttar webbföretaget Anders.se till en ny lokal. Ahmeds vänner och släkt hjälper till. Det är som upplagt för det som blivit något av seriens adelsmärke: kulturrockar. Skaparna bakom serien, Mindy Drapsa och Filip Burman, har lyckats fånga upp många roliga exempel.

Deras sinne för situationskomik håller hög klass. Att Felix dyker upp i serien känns som att återse en gammal god kompis som samtidigt är besvärlig, men ändå kan man identifiera sig med honom. Man märker att serien haft tv-serien *The Office* som förebild i viss mån. Stefan Gündüz spelar Salim, bror till Ahmed. Han är övertygande och det är som gjort för duster mellan Salim och My, som fortfarande är en argbigga. Det dröjer inte länge förrän de ryker ihop. Men man anar kanske en gryende kärlek? Kärlek börjar ju alltid med bråk...

Något som drar ner intrycket är att seriens skådespelare ibland har skrätt i ögonen när de ska spela arga. De hade vunnit på att göra omtagningar. Jelena gör dock en trovärdig insats som den enda hörande medarbetaren på Anders.se. Hennes teckenspråk är inte riktigt flytande. Ibland bokstaverar hon och har tydliga munrörelser. I andra avsnittet går hon den döva My på nerverna när hon gör entré på kontoret med musik i öronen. My osar verkligen allt vad deaf power heter. Hon blir

rasande när hon ser Jelena digga musik och tar bort hennes hörlurar med följande argument: Det här är ju en döv arbetsplats. Då uppstår en diskussion om att Jelena gör henne handikappad.

En av seriens främsta styrkor är att båda karaktärerna plockar hem poäng. My är lite extrem. Ändå förstår man hur hon tänker: allt ska vara på dövas villkor. Jelena vill däremot få vara just hörande.

De två första av de åtta avsnitten är lovande. Igenkänningsfaktorn är hög för den döva publiken. Rappa, roliga och smarta repliker finns med från den förra säsongen, fast något uppskruvade. Äntligen är den lite klaustrofobiska känslan som bortblåst då den gamla arbetsplatsen i källaren är utbytt mot ett kontorslandskap. Betydligt fler utemiljöer visas också. Det är intressant att man försöker ta olika grepp, som att Anders pratar in i kameran innan Salim presenteras på allvar i serien. En och annan brist finns dock, men vad gör det när allt gjordes ideellt? Vi ger klart tummen upp.

RECENSENTER: NICLAS MARTINSSON OCH TOMAS LAGERGREN

*Teaterhusen i Norge och Sverige
lanserar ny pjäs*

Ovanlig mötesplats vid gränsen

Den kommande pjäsen, *Nattgäster*, är ett samarbetsprojekt mellan norska Teater Manu och svenska Tyst Teater. Föreställningen är baserad på dövas berättelser och ska vara som TV där åskådarna zappar mellan olika scener och där historien förändras som en kubik.

De båda teaterhusen, Teater Manu i Oslo och Tyst Teater i Stockholm, hade velat skapa något stort tillsammans. Nu har deras önskan kunnat bli verklighet; *Nattgäster* är en föreställning där inte bara skådespelare utan också regissörer, tolkar och scenarbetare från Norge och Sverige involveras och där aktörerna ska kunna både norskt och svenskt teckenspråk.

– Döva har ju bara en teater att välja på i sitt respektive land. Fördelen med det här samarbetet är att vi kan bjuda på både gamla och nya ansikten, säger Mira Zuckermann, en av regissörerna, och chef vid Teater Manu.

Tre norska, två svenska och en kanadensisk, numera bosatt i Finland, skådespelare är med i pjäsen som bygger på dövas berättelser. 500 historier har samlats in i Norge och Sverige. Publiken får se 40 av dem på scenen. Dramatikern Anders Duus, som författat pjäser som *Världens största fest* och *Odysséen*, hade inte en lätt uppgift att göra ett urval.

– Jag kunde inte välja det jag tyckte bäst om. Istället måste jag ha ett representativt urval. Jag vill visa på att inom dövgruppen finns en mångfald som invandrare, homosexuella och hörselskadade. Alltså minoriteter i minoriteten, säger Anders Duus.

Fiktiva historier

Berättelserna varvas med fiktiva historier som äger rum på ett hotell vid gränsen mellan Norge och Sverige. Av en otrolig slump är alla som checkar in döva utom receptionisten som är hörande och som fungerar som röst och tolk när de döva skådespelarna pratar. Saker händer, till exempel en flirt i bastun. Både lättsamma och roliga och tunga konversationer och berättelser bjuds.

Enligt huvudregissören Josette Bushell-Mingo är visserligen många av historierna redan kända för döva.

– Det är dock en annan sak att ta del av dem på scenen. Vi har rätt att finnas och bli bekräftade för vem vi är, säger hon, och medregissören Mira Zuckermann, som sitter bredvid henne, lägger till:

– Dövas historia utgör ju en väldigt liten del av världshistorien. Som skelett i döda havet. Därför vill vi lyfta fram vår historia på scenen. Vi hoppas att publiken går därifrån med behållning.

En av skådespelarna är norrmannen Remi Roos, endast 18 år gammal. Han sitter i fikarummet och övar på manuset som ska göras om för fjärde gången. På frågan om hur det är att lära sig svenskt teckenspråk, svarar han:

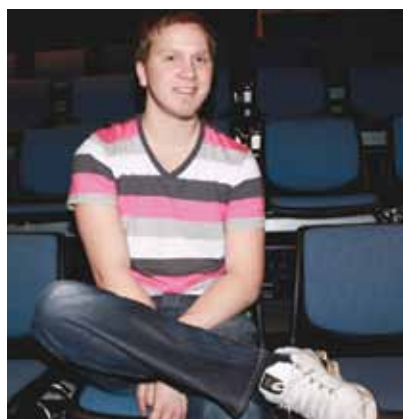
Glatt team bakom Nattgäster. Mira Zuckermann med röda glasögon längst ut t.v. och Josette Bushell-Mingo i rött längst ut t.h.

Skådespelaren Ipek D. Mehlum och regissören/scenografen Lars Otterstedt övar på manuset. "Ditt teckenspråk är jättebra, men det blev lite otydligt. På vad hon slog näven?" frågar Lars. "På instrumentpanelen", svarar Ipek.

Nattgäster är Anders Duus fjärde projekt för Tyst Teater. "Det är jävligt spännande det här. Tyst Teater försöker hela tiden hitta nya vägar och utveckla teckenspråket som scenspråk", säger han.

18-årige normannen Remi Roos har noterat en skillnad mellan Norge och Sverige: lunchkulturen. Här äter vi gärna varm mat medan de i Norge kårar kalla mackor mitt på dagen. Han har varit med i pjäser som Pinocchio och Stormen vid Teater Manu.

Dawn Jani Birley, som bott i flera länder, är snabblärd. Här läser hon manuset. Hon har arbetat på finska Teatteri Totti och bland annat uppträtt i världens första teckenspråksopera.

– Jag kan förstå bra men det tar lite tid att lära sig att teckna rätt själv.

En annan utmaning för honom är att hans kostym är enkel. Om han har olika kläder, kan han lättare komma ihåg vilka repliker och roller som väntar när han byter om. Nu gäller det att han kan skifta om i hjärnan mellan scenerna. Han har fyra olika roller.

Josette Bushell-Mingo säger att Nattgäster, som är 2 timmar och 20 minuter lång inklusive paus, är som TV då den har över 40 scener med många olika karaktärer.

– Man "zappar" mellan scener. Historien förändras som en kub från början till slut.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Nattgäster har norsk premiär i Oslo den 13 mars och svensk premiär i Karlstad den 22 mars. Mer information på riksteatern.se/tystteater.

Fortfarande sju tolkutbildningar

■ I Danmark läggs den andra teckenspråkstolkutbildningen ner. Därmed har landet endast en tolkutbildning: den i huvudstaden Köpenhamn. Sverige har sju teckenspråks- och dövblindtolkutbildningar. De ligger utspridda, från Umeå i norr till Önnestad i söder, och ges på folkhögskolor.

Dövas Tidning har frågat Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet som har ansvar för utbildningarna om hur framtiden ser ut för dem. "Framtiden är god. Vi har inte fått någon indikation på att tolkbehovet skulle avta", säger Christina Grefveberg. Enligt landstingens tolkcentraler och privata tolkföretag är det fortfarande generellt en brist på tolkar.

Däremot tycks landstinget enligt henne inte ha ekonomi för att erbjuda tolkning efter behovet. Hon tror att fler skrivtolkar behövs för döva och hörselskadade som har svenska som sitt första språk, likaså tolkar som kan ytterligare språk än svenska och engelska för döva asylsökande.

8 FRÅGOR...

Döv-Danmark har fått flera bakslag på kort tid. Tolkutgången begränsas, danska Nyhetstecken finns inte kvar längre och snart läggs landets andra tolkutbildning ner. Det danska dövförbundets ordförande, Asger Bergmann, ger sin syn på utvecklingen.

Hur mår det danska teckenspråket?

... till Asger Bergman, ordförande i danska dövförbundet

1 I slutet av oktober förra året visades danska Nyhetstecken för sista gången. Det sändes mellan 14.50 och 15.00 på vardagar. Istället har ni teckenspråkstolkade nyheter upp till fyra gånger om dagen året runt i tidsspannet 17.30-19.30 (på vardagar) och 18.00-19.30 (på helger). Vad tycker du om dem?

– Teckenspråkstolkade nyheter är klart ett stort steg för döva. Vi får upp till två timmars tolkade nyheter om dagen. Dessutom tolkas en del aktuella program och större händelser som folketingsval och kommunval. Vad som är mindre bra, är att äldre döva inte får ut lika mycket av dem som av nyheter på teckenspråk. Det är synd att de går miste om möjligheten. Vidare är det synd att döva nyhetspresentatörer förlorade sina jobb.

2 Från och med 2010 har döva danskar bara rätt att få tolk till sociala aktiviteter i max sju timmar om året, exempelvis museibesök och bröllopsfest. Dövblinda har max fjorton. I övrigt har döva också rätt till tidsobegränsad tolkning på andra områden som betalas av arbetsförmedlingen, kommunen, regionen eller skolan (så kallat sektorsansvar). Varför så få timmar?

– Regeringen har avsatt 40,3 miljoner danska kronor för både den begränsade tolkningen och den obegränsade. De har räknat ut att pengarna bara räcker till sju timmar per person om året. Det är diskriminering. Vi kräver att "timbanken" avskaffas. Döva ska få betald tolk i alla situationer efter behov. Vår utredning visar att pengapotten ger ett stort överskott. Det är inte alla som behöver tolk sju timmar om året.

3 Ni har haft en protestdemonstration mot den begränsade tolkningen. Det hjälpte inte. Vad händer nu?

– Vi har upplevt positiv förståelse hos ansvariga politiker. Jag tror att de kommer att utvidga eller avskaffa timbanken helt om det visar sig att det danska dövförbundet (DDL) har rätt i att det blir många miljoner över. Det är viktigt att vi följer utvecklingen noggrant, och att döva ska klaga varje gång de får avslag.

4 Tror du att det blir vanligt att döva danskar ransonerar timmarna?

– Kanske för 2010. Det är viktigt att ryta ifrån

när de sju timmarna är förbrukade, så att vi känner till det verkliga behovet.

5 Danmark har två teckenspråkstolkutbildningar. I höst läggs den andra i Århus ner på grund av för få elever om inget annat händer. Istället får de som studerar där fortsätta i Köpenhamn. Hur tror du att det kommer att påverka döva på sikt?

– Vi kommer utan tvekan att få en större tolkbrist. Det kan bli katastrofalt för döva i hela landet.

6 Hur mår det danska teckenspråket?

– Bra, faktiskt! Vi forskar i danskt teckenspråk. Vår ordbok över danskt teckenspråk utvecklas snabbt. Vi är i dialog med Dansk Sprognævn (dansk motsvarighet till Språkrådet) om ett samarbete. Vi får teater och poesi på teckenspråk. Vi ser mer och mer teckenspråk på TV.

7 Lär sig döva barn teckenspråket?

– Ja, alla döva barn som är äldre än sex år får teckenspråk i dövskolan och döv-/hörselklasserna (centerskole på danska, ofta i anslutning till en skola för hörande). Döva barn med CI under sex år får inte teckenspråk. Man kan säga att döva barn över sex år med CI tillhör den "gamla" gruppen då de fick CI senare, till exempel i tvåårsåldern. Därför är deras nytta av CI inte lika stor som de som fick CI när de var åtta-elva månader gamla, enligt audiologerna och läkarna. I den medicinska och audologiska världen är döva barn med CI inte döva utan barn med "ny hörsel". Nästan alla barn från den gruppen går inte i dövskola eller döv-/hörselklass. De går istället integrerade i den allmänna skolan. Deras föräldrar lär sig inte teckenspråk. Och om ett barn med CI har tilläggshandikapp, kommer det inte till dövskolan utan går tillsammans med andra hörande som har samma diagnos, till exempel ADHD, inlärningssvårigheter och synskada.

8 Vart tror du att döv-Danmark är på väg?

– Det danska dövsamhället är i förändring på grund av CI-utvecklingen. Därför är det viktigt att DDL ligger i framkant så att vi kan vara säkra på att historien inte upprepar sig. De framtida dövsamhällen är en utmaning, inte bara för DDL, utan också för Dövas Nordiska Råd (DNR), European Union of the Deaf (EUD) och World Federation of the Deaf (WFD).

TEXT: NICLAS MARTINSSON

I slutet av januari beslöt i övrigt Døvefilm (ett bolag som producerar TV-program på teckenspråk) att sluta sända barnprogram för en period. De har gjort en undersökning som visar att endast ett barn i åldrarna 1-6 år använder danskt teckenspråk, och att de 29 andra talar danska med tecken som stöd i varierande omfattning. Istället görs ungdomsprogram.

I BACKSPEGELN

”Malin underkändes för att hon inte hör”

DT skrev om hörselskadade Malin Westman i DT 1-08. Hon skulle ta examen som sjuksköterska. Då dök det upp ett problem. Uppsala Universitet underkände henne på praktiken trots att hon inte fått de hörselhjälpmedel hon behövde. SDR och HRF* protesterade. På sjukhuset var man frågande till universitetets ställning. Med deras stöd anmälde Malin universitetet för diskriminering.

På slutpraktiken märkte Malin att hennes hörsel inte räckte till – speciellt när det är mycket folk runt omkring.

Hon fick tolk vid morgonrapporterna och vid informationsträffarna, men ville även ha tolk vid skiftbyte av personal och patienter. Eftersom bytena sker samtidigt och det är mycket folk i omlopp – patienter ska ut och in och personal byts – skulle misstag kunna ske eftersom Malin inte kunde hänga med helt på grund av uteblivet hjälpmedel.

Hennes prestation påverkades eftersom hon blev trött och spänd. Sjukhuset var tillmötesgående och ville göra något. De såg att hon utförde sitt jobb fullt ut med hjälpmedel.

Men lärarna ville inte förstå att Malin behövde hjälpmedel, utan utgick enbart från bedömningskriterierna och underkände henne. Att hon blev godkänd i allt utom just kommunikationsdelen

under sin praktik på reumatolog- och geriatrikavdelningen på Akademiska sjukhuset, sa mycket. Hon ordnade en bärbar t-slinga själv, men den fungerade inte alltid fullt ut. Hon frågade universitet vad som krävdes för att bli godkänd – då svarade de ”full hörsel”. Det var en nyhet för Malin.

”När jag undrade varför de inte sagt det tidigare, svarade de att de aldrig haft en döv sjuksköterska tidigare och inte kunde veta vilka problem som skulle dyka upp. Sedan erbjöd de mig olika alternativ: Högskoleexamen eller ett studieuppehåll eller fortsätta utbildningen med inskränkningar. Det accepterar jag inte.”

Examen stundade alltså för henne och när DT frågar vad hon ska göra om universitetet nekar henne examen, kommer svaret blixtnabbt: ”Det alternativet finns inte. Jag ska ta examen!”

TEXT: TOMAS LAGERGREN

Hallå där, Malin Westman – vad hände sen?

– Jag fick göra om praktiken. Totalt 10 veckor tror jag. Sen gjorde jag resten av praktiken som återstod på utbildningen. Förutom C-uppsatsen var det någon enstaka teorikurs kvar, vi hade lagt upp studiegången så att praktiken fick vänta tills utredningen efter anmälan var klar, annars hade jag kanske tvingats göra om det också.

Men du fick ta examen?

– Ja, jag blev klar den 24 september 2009.

Vad gör du idag?

– Jobbar heltid på en psykiatrisk mottagning för döva i Älvsjö.

Hur ser du på din framtid idag?

– Ser ljust på framtiden. Det känns som en lättnad och en trygghet att jag fick ta examen till slut, jag trivs så bra i yrkesrollen och skulle inte vilja byta till något annat.

Det var besvärligt ett tag men du grejade det.

TEXT: TOMAS LAGERGREN

lerkändes för att hon inte h

derkändes för att hon inte h

Så hjälper vi döva offer

Jordbävningen i Haiti väckte frågor. En av dem är hur svenska soldater och internationella hjälporganisationers fälthandläggare kommunicerar med döva offer i katastrof-, krisdrabbade eller krigshärjade länder. Har Försvarsmakten, Läkare utan gränser, Rädda Barnen och Röda Korset någon kurs i åtminstone universella tecken? Gör World Federation of the Deaf något så att samtalen kan flyta mellan utsatta döva och hörande hjälparbetare i svåra situationer? Här har du svaren.

Läkare utan gränser på plats i Haiti.
FOTO: JULIE REMY

Försvarsmakten. Just nu är 774 svenska soldater i utländsk tjänst. Majoriteten finns i Afghanistan. Innan de far iväg på uppdrag, genomgår de en samtalsutbildning där kroppsspråk och icke verbal kommunikation ingår. Inför årets utbildning kommer Försvarsmakten att prova en ny metod som kallas kwickpoints: bildark där man pekar på olika bilder och där ord på olika språk finns i anslutning till bilderna, berättar major Anders Adén, chef för samverkansavdelningen på internationella utbildningsenheten. Han tar gärna emot tips och förslag på universella tecken som Försvarsmakten kan använda i sin utbildning och är även öppen för stöd och hjälp utifrån.

I Afghanistan har Försvarsmakten både lokalanställda tolkar och svenska militärtolkare för att få en fungerande kommunikation med lokalbefolkningen. Talspråken i de fyra provinserna i norra Afghanistan, som den svenska utlandsstyrkan har hand om, är till största delen dari och pashtu. I delar av insatsområdet talas också uzbek. Enligt Mattias Robertson vid informationsstaben skapar det svårigheter då tolkarna ofta inte behärskar alla tre språken. Att även kräva teckenspråk vid rekrytering av tolkar hade därför varit svårt. Vidare har teckenspråket begränsad utbredning i landet. Utlandsstyrkan har sett exempel på många döva som helt saknar ett fungerande språk.

Läkare utan gränser. Där Läkare utan gränser arbetar, är teckenspråk inte vanligt förekommande. Därför skickar organisationen inte sina fälthandläggare på kurs i teckenspråk eller enkla tecken, enligt Maria Schütz. De kan heller oftast inte det lokala språket utan kommunicerar via lokal personal eller

anhöriga som kan engelska eller/och franska, till exempel. Om en patient är döv, finns oftast en anhörig som man kan prata via.

Rädda Barnen. Rädda Barnens katastrofhandläggare får inte någon utbildning i enkla tecken eller kroppsspråk. Anledningen till detta är att organisationen valt att lägga fokus på behoven i den initiala fasen av en katastrof, det vill säga tillgång till mat, vatten och skydd för barn.

– Däremot är det upp till våra katastrofhandläggare att se behovet av personer som kan teckenspråk och att se till att sådan expertis kommer på plats i ett andra skede, säger Cecilia Wergeni, pressansvarig.

Röda Korset. Teckenspråk ingår inte i någon utbildning för internationella delegater inom Röda Korset. Efter jordbävningen i Haiti reste två svenska sjuksköterskor till Port-au-Prince. De kunde snabbt ge sig iväg men hade inte några kunskaper i franska. Däremot behärskade de fransmän som åkte dit engelska. Därmed skulle förhoppningsvis språkbristerna inte vara något problem, enligt Karin Tengby, presssekreterare. Även frivilliga från Haitis rödakorsförning kunde ofta lite engelska. Narkosköterskan Monika Hörling svarade innan hon åkte till Haiti på frågan om hur hon trodde att det skulle gå att arbeta utan kunskaper i franska eller kreol:

– Språket i katastrofområdet brukar inte vara det största problemet. Efter många år har jag lärt mig ett slags teckenspråk som fungerar bra för den vård vi ger i denna akuta fas.

Delegaterna har i övrigt också ofta lokala tolkar till hands.

”Språket i katastrofområdet brukar inte vara det största problemet. Efter många år har jag lärt mig ett slags teckenspråk som fungerar bra för den vård vi ger i denna akuta fas.”

FOTO: GUNNEL NORDLANDER/ RÖDA KORSET

Monika Hörling från Röda Korset hjälper en flicka som har skadat foten.

World Federation of the Deaf. I samband med naturkatastrofen i Haiti kontaktade World Federation of the Deaf (WFD) det regionala sekretariatet för Mexiko, Centralamerika och Karibien för att ta reda på hur man kan hjälpa döva på bästa möjliga sätt. WFD försöker också etablera samarbete med hjälporganisationer för att garantera att hjälpen också kommer fram till döva och att döva inte glöms bort i processen för återuppbyggnaden av Haiti. Just nu kan WFD bara uppmantra att man donerar till någon hjälporganisation, till exempel Handicap International. WFD är inte någon hjälporganisation och skickar därför ingen egen krisgrupp, enligt Laura Pajunen vid WFD. I övrigt deltar WFD också i Världsbankens arbetsgrupp för funktionshinder och utveckling som fokuserar på återuppbyggnaden av Haiti där man kommer med idéer för hur personer med funktionshinder blir involverade under alla steg.

WFD har fått rapporter från olika källor rörande döva i Haiti: En dövskola (Institut Montfort Pour Enfants Sourds) med över 600 elever förstördes, men de som bodde i elevhemmen klarade sig. Det är oklart vad som hände med de döva som gick hem efter skolan. Ett center som assisterade personer med hörselskador förstördes totalt. En annan skola (St Vincent) som hade döva, blindas och andra barn med funktionshinder var också förstörd. De elever som överlevde evakuerades till ett ställe nära den franska ambassaden.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

BILDER FRÅN RESPEKTIVE HJÄLPORGANISATION PÅ HAITI

FOTO: NANNY NORDSTRÖM/KYRKANS UTLANDSHJÄLP

Bilden visar St Vincent-skolan efter jordbävningen på Haiti.

Romels släktingar i Haiti klarade sig

■ 20-åriga Romel Belcher flyttade till Sverige från Haiti när han var 13 år gammal. I dag har han inte någon kontakt med sina släktingar och har inga vänner kvar i Haiti. Han har dock fått höra via släktingar här i Sverige att de klarade sig. Endast ett hus rasade. Han har bidragit med pengar till hjälporganisationer i hopp om att de används väl. Vidare hoppas han också att världen fått upp ögonen för Haiti och hjälper landet att bygga från grunden till en bättre framtid för alla.

Lena Stoltz, chef för SDRs försäljningsavdelning.

SDR:s nya strategi för bättre ekonomi:

Stå på fler ben – då står du pall

Hela SDR har fått gå på knäna de senaste åren. Försäljningsavdelningen är kanske den avdelning som fått stå ut med mest. Nu har man öppnat en ny butik och nya idéer är på tapeten. Man hoppas att de nya idéerna ska generera pengar.

Försäljningen, som i dagsläget omsätter ca åtta miljoner har genomgått stora förändringar de senaste åren. Flytten från lagret i Moskogen och minskad personal har tvingat SDR till att slå in på nya vägar. Då kom butiken i Leksand till - SDR Gåvan. Och nya idéer har man. Lena Stoltz är chef och fastslår att SDR måste ha "fler ben att stå på" för att klara sig i framtiden.

– Många bäckar små... Du vet. Det går inte att vänta sig att enbart telefonförsäljningen håller igång verksamheten.

En av anledningarna till att det blir svårare med telefonförsäljningen i framtiden är att många av de cirka 25 provisionsbetalda telefonförsäljarna har jobbat sedan 70-talet och blir bara äldre och äldre och det är svårt att rekrytera nya.

– Många som handlar hos oss via telefon har gjort det länge. I 20-30 år och även de blir äldre och förlorar av naturliga skäl, berättar Lena.

Tufft för telefonförsäljning

En annan anledning är att det är otroligt tufft att sälja per telefon idag, många anmäler sig till NIX och det är dessutom väldigt stor konkurrens.

Med andra ord – hellre en stabil åttabent tarantel* än en enbent som faller så fort mattan rycks undan, om man ska ta ett bildligt exempel.

Några av de artiklar som det säljs mest av är: frottéhanddukar, julkort, korrespondenskort, brevkort, kastruller och porslin med landskapsdjur (som SDR

har ensamrätt på).

– En idé är att sälja genom Blocket. Webben genererar inte lika mycket pengar som telefonförsäljningen i dagsläget. Det ska de försöka ändra på. I webbutiken säljer vi mest av profilprodukter och teckenspråksmaterial i dagsläget, berättar Lena Stoltz.

– En annan idé är jultidningar som barn kan sälja, berättar Lena.

Finanskrisen märks

Butiken SDR Gåvan är belägen söder om Leksands centrum, på Järnavägen 11. När DT är på besök är det inte många som kommer förbi och tittar. Det är måndagseftermiddag och månaden efter jul.

– Då har folk slut på sina pengar, säger Lena och ler.

Bäst brukar höstmånaderna augusti fram till november vara. Det gäller hela försäljningsverksamheten. Och att etablera en butik tar tid.

– Vi öppnade den 29 juni ifjol.

De marknadsför sig på webben och annonserar i bland annat Leksandsbladet. En fast kundkrets kunde tänkas vara SDR:s medlemmar, som får 20 % rabatt på det mesta. Men så är icke fallet.

– Det är inte så många medlemmar som köper av oss, faktiskt.

Det är knapert överallt och folk håller i plånboken. Märker ni av finanskrisen?

– Ja, vi säljer mindre än normalt.

Det är tuffa bud hos SDR. Som hoppas på att få vind i seglen med de nya idéerna.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

*tarantel – sydeuropeisk vargspindel

DT kommer i varje nummer att plocka smått och gott ur tidningens snart 120-åriga historia och denna gång tittar vi på 1910. Det fanns två tidningar för döva som gavs ut: Tidning för Dövstumma som anses vara den ursprungliga Dövas Tidning och konkurrenten Ny Tidning för Dövstumma*. Vi tittade i båda. Några längre porträtt och reportage ser man inte mycket av. Det kom senare, istället fanns mest refererat och notiser och något enstaka fotografi. En notis i Tidning för Dövstumma från 1910 väckte redaktionens nyfikenhet...

Historien bakom en hundraårig notis

Ur Tidning för Dövstumma år 1910:

"En dövstum kung skulle man få i Spanien, om det är sannt som det berättas, nämligen att den treåriga kronprinsen Alfonso är född döv och följaktligen också stum. Flere läkare ha naturligtvis rådfrågats, men utan resultat. Man lär redan ha börjat diskutera frågan om landet skall kunna nöja sig med en dövstum kung eller ej."

En sak var fel i notisen. Alfonso var blödarsjuk. Det var hans lillebror, Prins Jaime som blev döv som liten efter en operation. 1933 tvingades bröderna avstå från tronföljden, Alfonso för att han gifte sig med en kvinna utan börd och Jaime på grund av sin dövhet. Istället blev deras yngre bror, Juan arvtagare. Två år tidigare tvingades Jaimes far Kung Alfonso XIII fly i exil när den andra spanska republiken utropades. Spaniens historia är full av maktbyten. Man har till och med haft ett krig om det, det spanska tronföljdskriget (1701-1714).

Alfonso dog 1938 i en bilolycka i Florida. Olyckan i sig var inte allvarlig men hans sjukdom gjorde att de inre blödningarna blev hans död. Pappa Kung Alfonso XIII gick i exil 1941. Diktatorn Franco bestämde sig 1948 för att återinföra monarkin, men det skulle ske först efter hans död. Jaime såg sin chans; han var den närmaste arvtagaren till tronen och försökte göra sitt avståndstagande till tronen ogiltigt. Föräldrarna hade ju tvingat honom.

Han gav upp 1969, då diktator Franco definitivt utsåg Juans son Juan Carlos I som hans efterträdare. Det blev konflikter inom familjen för Juan hade ansetts vara den regelrätta arvtagaren. Franco ogillade Juans liberala åsikter och såg på Juan Carlos som den son han aldrig fick och trodde att Juan Carlos skulle föra diktaturen vidare.

Juan Carlos överraskade alla genom att vilja göra Spanien demokratiskt när han utropades till kung efter Francos död 1975. Det gjorde nog att den liberala Juan blev lugnad och 1977 släppte alla rättigheter till tronen. Året efter antogs den spanska konstitutionen och sen dess har landet varit demokratiskt. Idag är Kung Juan Carlos I en folkkär regent.

Jaime då?

Han gifte sig två gånger. Med sin första fru Emmanuelle de Dampierre fick han två söner: Alfonso och Gonzalo. Alfonso utsågs till ambassadör i Sverige i fyra år, 1969-1973. Det var där han träffade sin blivande fru: Francos dotter Maria. Deras son, Luis Alfonso (f. 1974) är överhuvud för *Huset Capet**. Han gifte sig med en venezuelanska. Ingen från det spanska kungahuset kom på bröllopet. Ingen förklaring gavs, men många tror att hans kusin Kung Juan Carlos inte gillade att Luis A. undertecknade inbjudan som *Hertig av Anjou*, det stack nog i ögonen på honom.

Jaime ville men blev aldrig kung. Men han hade många titlar: *Hertig av Anjou* och *Hertig av Segovia*. När fadern dog blev han tronpretendent *de jure** till Frankrikes krona, ifall monarkin skulle återupprättas där. Jaime var i rakt nedåtstigande led släkt med den kända franska kungen Ludvig XIV, i folkmun kallad Solkungen. Och hade Jaime blivit kung hade han hetat Henri VI. Så enkelt är det inte i den blåblodiga världen: När greven av Chambord dog 1883, erkände de flesta monarkister Philippe VII av Frankrike som arvinge till den franska kronan.

Det bestreds av familjen Borbón av Spanien som pekade på sitt direkta band till Ludvig XIV, vilket var "finare" än Phillippes stamtavla. Men de hindrades av det som skrevs ned vid freden i Utrecht som avslutade det spanska tronföljdskriget. Där erkändes Ludvig XIV:s sonson Philip V, Hertig av Anjou som kung av Spanien. Han tvingades dock att göra avkall på den franska tronen.

På liknande sätt tvingades några franska småfurstar, bl a. hertigen av Berry (Ludvig XIV yngsta sonson) göra samma sak, fast åt det andra hållet – den spanska tronen. Men i den franska monarkin kan varken kungen eller hans arvingar avsäga sig en tron de innehar men inte äger. Alltså anser sig Borbón av Spanien sig fortfarande ha rätt till den franska tronen om den skulle återinrättas.

Jaime fick aldrig se ett demokratiskt Spanien. Han dog 1975 i Schweiz, 66 år gammal. Han tvingades kliva av från tronföljden på grund av att han var döv. Man kan inte låta bli att leka med tanken – hade han blivit kung idag?

TOMAS LAGERGREN

En dövstum kung skulle man få i Spanien, om det är sannt som berättas, nämligen att den treåriga kronprinsen Alfonso är född döv och följaktligen också stum. Flere läkare ha naturligtvis rådfrågats, men utan resultat. Man lär redan ha börjat diskutera frågan om landet skall kunna nöja sig med en dövstum kung eller ej.

Spanske prins Jaime tvingades kliva av tronföljden på grund av att han var döv.

FAKTA Ny Tidning för Dövstumma

Konkurrenttidning till "Tidning för Dövstumma".
Den utgavs av Svenska döv-lärarsällskapet mellan 1904-1940. Utgivningen det året var 20 nummer.
Prenumerantpriset var en krona för ett helt år: 300 gånger billigare än dagens Dövas Tidning.

* *De jure* – en latinsk fras som betyder "av rätt", numera ofta i betydelsen enligt lagen eller rättsenligt.

De gör Sundsvall mer tillgängligt

Nu har ett stort handelsområde i Sundsvall informationsfilmer på teckenspråk. Initiativet kommer från Josefine Bönström och Pernilla Westin. De hoppas bidra till ett tillgängligare Sverige.

Birsta City är Norrlands största köpcentrum med över 90 butiker, caféer och restauranger. Döva och hörselskadade besökare kan nu ta del av centrets informationsfilmer på teckenspråk som tagits fram av Josefine Bönström och Pernilla Westin. De studerar teckenspråk på Härnösands gymnasium. När de båda, som går sista året, skulle göra ett projektarbete, funderade de på hur de kunde få ut teckenspråket mer i det hörande samhället. Då kom de på att göra Birsta City mer tillgängligt. De kontaktade centret, som köpte deras idé.

Josefine och Pernilla har stått för all produktion själva. Deras teckenspråklärare gav dem stöd när de skulle göra översättningar. En kille filmade och redigerade.

– Vi har fått jättebra respons med många stöttande kommentarer.

Filmerna innehåller information om själva köpcentret, öppettider och parkeringsmöjligheter.

Josefine och Pernilla hoppas att fler företag vill göra liknande. De har ännu inte kontaktat andra och inte heller blivit uppringda. I sommar tar de studenten.

Vad vill ni göra efter examen?

– Helst av allt skulle vi vilja driva idén vidare på något sätt. Vi vill åtminstone jobba med teckenspråk i något sammanhang.

TEXT: NICLAS MARTINSSON. FOTO: ÅKE DAHLBÄCK

Asylprojektet igång på Västankvik

■ Åtta deltagare från sex olika länder varav tre av har fått uppehållstillstånd finns nu på Västankvik och deltar i asylprojektet som Västankviks folkhögskola håller i. SDR, Migrationsverket och Leksands kommunär partners. Projektet genomförs med hjälp av medel av Allmänna arvsfonden och Europeiska flyktingfonden.

Deltagarna får lära sig svenskt teckenspråk och svenska och får en introduktion i hur det svenska samhället fungerar. Det är särskilt viktigt med svenska teckenspråket så att de kan göra sig förstådda i handläggningen av deras ansökan till Migrationsverket. De får även stimulans genom att delta i aktiviteter på skolan och även på kvällstid. Målet är 15 deltagare i asylgruppen och ytterligare 15 till i gruppen av de som fått uppehållstillstånd. Projektet avslutas 2012. Därefter hoppas man kunna permanenta verksamheten.

Barn trivs lika bra med eller utan CI

■ Den danske forskaren Jesper Dammeyer har tagit reda på hur hörselskadan och de eventuella tilläggshandikappen påverkar det psykosociala välbefinnandet hos barn med hörselsättning. Han genomförde en enkätundersökning. 334 barns lärare svarade. De gick antingen i dövskolan eller döv-/hörselklassen (ofta i anslutning till en skola för hörande).

Undersökningen visar att det inte är någon skillnad i psykosocialt välbefinnande mellan de barn som inte har CI och de barn som har det. Det viktigaste är vilka kommunikativa och språkliga färdigheter de har, antingen det är tal eller teckenspråk. Om barn har ytterligare funktionshinder, blir det psykosociala välbefinnandet sämre. Jesper Dammeyers forskningsrapport har publicerats i tidskriften Journal of Deaf Studies and Deaf Education. En brist undersökningen har är att den inte omfattar barn som går integrerade i vanliga skolor för hörande. Forskaren tror dock att resultaten blir desamma ändå.

ANNONSER

öresundstolkarna

Teckenspråkstolk som längtar söderut?

Då är Öresundsregionen något för dig! Öresundstolkarna kan erbjuda dig en utmanande variation av tolkuppdrag, flexibla arbetstider och stora utvecklingsmöjligheter.

Vi söker dig som har tidigare erfarenhet av både vardagstolkning och utbildningstolkning. Goda kunskaper i engelska och/eller danska är meriterande.

Välkommen att kontakta oss för mer information!

www.oresundstolkarna.nu

Cilla Ahlm
0703-015858
cilla@oresundstolkarna.nu

Både allvar och lek vid konferens för ungdomsklubbarna

Rapport från SDU:s ungdomsklubbkonferens, 4-6 december 2009 i Västerviks folkhögskola, Leksand

**Sveriges Dövas
Ungdomsförbund (SDU)**

Adress:
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm

Fax:
08-442 14 97

Texttel. adm:
08-442 14 95

Hemsida:
www.s-d-u.se

E-post:
sdu@sdrf.se

**Förbundsordförande:
Henrik Sundqvist**

E-post:

kristofer.carlsson@sdrf.se

SMS/3G:
0763-103 443

**Förbundsordförande:
Henrik Sundqvist**

SDU HADE SITT styrelsemöte redan på torsdagen och fredagen innan ungdomsklubbkonferensen. Under möte diskuterade vi massor av saker. På kvällen hade vi "wii-afton" och det var toppen. Några av oss var nybörjare.

SDU:s valberedning fanns också på plats under fredagen och de intervjuade oss styrelsemedlemmar om hur det har gått för oss och frågade bl.a. om vi ville fortsätta arbeta med SDU.

SENARE PÅ FREDAGSKVÄLLEN kom ungdomar från olika ungdomsklubbar dvs SDUR*, SKUR*, ÖDU* och UFV* till Västerviks folkhögskola. Speciellt kom det en deltagare från GTU* som "ville kliva ur graven". Vi på SDU hoppas att GTU ska gå upp ur graven och driva ungdomsklubben igen.

På kvällen inledde vi med rollspel, först var det att en person fick i uppgift att imitera en person som är känd inom dövvärlden, t.ex Ragnar Veer, Henrik Sundqvist och Lars Kruth. Stockholmarna (Sven-Emil, Marika, Malin och Gabriella) vann den leken. Därefter fortsatte vi med en annan lek, Maffia. (Maffialek är en lek där man gissar vem som är mördare).

UNDER LÖRDAG FÖRMIDDAG informerade SDU om sitt arbete. På eftermiddagen kom Mia Modig från Unga Tyst Teater till konferensen och berättade om

hur hon utvecklade sin första teatergrupp i Stockholm till dagens Unga Tyst Teater.

Mia gav som uppgift till oss konferensdeltagare att inte nämna orden "Svårt", "Omöjlig" och "Tyvärr" under diskussionen. Hon menade att vi ska se möjligheter istället för att tänka på dessa tre ord. Våldigt bra! Hon inspirerade många ungdomar. På kvällen hade vi aktiviteter och därefter umgicks alla ungdomsklubbar med brädspel och wii.

PÅ SÖNDAG FÖRMIDDAG hade vi öppen diskussion om hur ungdomsklubbar kan skapa ett gott samarbete med SPSM*, skolor, fritidsgårdar och dövas föreningar. Det var en bra diskussion mellan ungdomsklubbarna och även för oss på SDU.

Vid lunchdags var det hemfärd. Jag hoppas att ungdomsklubbarna har blivit starkare efter att ha varit på ungdomsklubbkonferensen.

VID PENNAN: JONNY DUFVENBERG, STYRELSELEDAMOT

*SDUR – Stockholms Dövas Ungdomsråd

*SKUR – Skånes Dövas ungdomsklubb

*ÖDU – Örebros Dövas Ungdomsklubb

*UFV – Ungdomsföreningen Viljan i Vänersborg

*GTU – Göteborgs Teckenspråkiga ungdomar

*SPSM – Specialpedagogiska skolmyndigheten

"Maffialek" på fredagskvällen.

Mia Modig från Unga Tyst Teater.

1. Varifrån kommer du och vad gör du?
2. Hur känner du dig efter ungdomskonferensen?
3. Vad vill du göra för din ungdomsklubb efter ungdomskonferensen?

Viktor Jäderlund

1. Skånes Dövas Ungdomsklubb (SKUR), jag sitter i SKUR:s styrelse.
2. Att jag har fått mycket information under helgen och att jag känt mig deaktiv och kunnat påverka. Just nu vill jag vara mer

aktiv inom dövrörelsen.

3. Nu vill jag uppmuntra ungdomar att komma till SKUR och jag vill fixa fler aktiviteter för ungdomar.

Fredrik Lundgren

1. Jag är ordförande för ungdomsföreningen Viljan (Vänersborg),
2. Bra och jag känner att gemenskap är viktigast för ungdomar.
3. Oj, det är inte en lätt fråga... Mitt mål är att

göra bra aktiviteter för ungdomar.

Johan Robach

1. Vice ordförande för Örebros Dövas Ungdomsklubb (ÖDU)
2. Jag har fått mer motivation att driva fram en bättre ungdomsklubb. Att man ska se de tråkiga sakerna som roliga, efter-

som man arbetar lättare om det är roligt!

3. Jag vill ha mer aktiviteter för barn och ungdomar. Och vi vill samarbeta bättre med Örebro dövas förening. Jag vill att ÖDUs aktiviteter ska synas mer och att alla ungdomar ska känna till ÖDU.

Malin Johansson

1. Vice ordförande för Stockholms Dövas Ungdomsråd (SDUR)
2. Jag har blivit mer motiverad att driva saker för ungdomsklubben och jag har fått inspiration, idéer och tips av andra under

ungdomskonferensen.

3. Jag vill att vi ska samarbeta mer med andra ungdomsklubbar och ha gemensamma aktiviteter. Jag vill också ta upp saker igen som vi har lagt undan.

Lägerverksamhet 2010

Upplev ditt sommaräventyr 2010 på spännande globala lägerplatser!

SDU har haft sommarläger från år 1974. Alla barn och ungdomar i åldern 9-30 är varmt välkomna till SDU:s sommarläger! Vårt språk på lägren är teckenspråket, främst för att alla ska kunna vara delaktiga på lika villkor.

Under sommaren 2010 erbjuder vi på SDU flera läger med olika teman i olika länder: Sverige (Leksand), Schweiz, Island, Sicilien eller Venezuela. Varje läger erbjuder även andra aktiviteter som t.ex. bollspel, lekar, dagsutflykter, workshop, grillning och mycket mer. Ett kul tillfälle att träffa både gamla och nya kompisar!

SDU:s populära ridläger för 9-17 år (Är tyvärr redan fullt)
11-17 juli i Leksand

Nordiskt Ungdomsläger (NUL) för 18-30 år
5-11 juli i Västanviks folkhögskola, Leksand
Arrangör: SDU

Europeiskt Ungdomsläger för 18-30 år
7-18 juli i Lausanne, Schweiz
Arrangör: Schweiz dövas ungdomsorganisation och EUDY*

Nordiskt juniorläger för 13-17 år
23-29 juli på Island
Arrangör: Islands dövas ungdomsorganisation

Europeiskt barnläger för 10-12 år
23-30 juli på Sicilien, Italien
Arrangör: Italiens dövas ungdomsorganisation och EUDY

Världsbarnläger (WFDYS) för 10-12 år
1-8 augusti på Margarita Island, Venezuela
Arrangör: Venezuelas dövas ungdomssektion och WFDYS*
(Se presentation av ledaren Malin Johansson som ska följa med)

Mer information om läger, deltagaravgifter samt anmälningsblankett finns på SDUs hemsida på www.s-d-u.se.

Med reservation för eventuella ändringar

*WFDYS – World Federation of the Deaf Youth Section

*EUDY – European Union of Deaf Youth

Malin Johansson
är ledare för
svenska gruppen
och följer med till
ett spännande
land, Venezuela

Mitt namn är Malin, jag är 23 år gammal och bosatt i Stockholm.

Jag pluggar just nu utveckling och internationellt samarbete på Södertörns högskola.

Jag älskar att resa och har rest mycket på egen hand tidigare, bland annat till Indien i fyra månader där jag volontärarbetade på en dövskola.

Förra året var jag ledare på WFDYS juniorläger i Norge. Jag har även tidigare vikarierat som lärare på Manillaskolan. Under gymnasiet läste jag 400 poäng spanska och jag kan även internationellt teckenspråk väldigt bra. Ser fram emot att åka till Venezuela, lägret kommer att bli en oförglömlig upplevelse för de barn som är med.

Skynda er att anmäla er!

Vill du sommarjobba på SDU:s läger?

SDU söker dig som vill jobba som föreståndare, ledare eller praktikant på våra läger:

Ridläger, Nordiskt ungdomsläger, Nordiskt juniorläger eller Europeiskt barnläger.

För att få arbete, är det bra om Du har tidigare erfarenhet av att arbeta med barn och ungdomar.

För internationella läger har vi även kravet på att du tidigare har arbetat på något av SDU:s läger.

Du bör också kunna internationellt teckenspråk.

Alla döva, hörselskadade och hörande är välkomna med ansökan. Ett krav är att Du skall kunna kommunicera fullständigt på teckenspråk.

SDU:s personalutbildning är **obligatorisk** för alla föreståndare, ledare och praktikanter den **7-9 maj 2010** på Västerviks folkhögskola. Samling i Leksand sker på fredag vid lunch för en gemensam resa till Västerviks folkhögskola. Utbildningen avslutas på söndag vid lunch.

Mera information om personalutbildning, arbetsbeskrivning, ansökningsblankett med mera finns på hemsida: www.s-d-u.se.

OBS! Sista ansökningsdatum den 26 mars 2010

Kontakta oss gärna!

E-post: sdu@sdrf.se

Texttelefonnr: 08-442 14 95

Adress:

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm

Hemsida: www.s-d-u.se

Deaftubiana

Dövas Tidning har fått tips på fyra pärlor med döv- eller teckenspråksanknytning från Youtube av en läsare. Tack för dem! Skriv sökorden så kommer ni direkt till filmsnuttarna.

Gillar du
att gissa
vem som
är döv?
Då har du
kommit
rätt.

Sökord:

deaf people can do anything except hear

"Äntligen!" utbrister
Gallaudets studenter
som just tagit exa-
men. En stor dag för
dem trots att en och
annan bär shorts.
Gallaudet är ett
världskänt universitet
för teckenspråkiga
och ligger i Washing-
ton DC, USA.

Sökord: gallaudet graduation day 2009

Vet du inte var en viss döv person bor? Ett knep
finns, som säkert inte uppskattas av alla.
Reklamfilmen är läskdrycksföretaget Pepsis, som
gjordes inför Super Bowl, den amerikanska fot-
bollens finalmatch.

Sökord: bob's house pepsi super bowl

Göra ett hörande barn dövt – går det? Den här
mannen är en skicklig berättare. Håll ut i tio mi-
nuter. Det är värt det.

Sökord: my son finally deaf

Tips på klipp? Skicka till: dovas.tidning@sdrf.se

(Märk "DEAFTUBIANA" i ämnesraden i maillet)

Tvåspråkighet och måluppfyllelse i ett historiskt perspektiv

Utdrag av föredrag vid Manillaskolans 200-årsjubileum den 29 maj 2009. Del I av II.

Av Kristina Svartholm

FOTO: PIA ORDIN, INSTITUTIONEN FÖR NORDISKA SPRÅK

Kristina Svartholm, professor i svenska som andraspråk för döva, Stockholms universitet.

I den här artikeln redogör jag för tre perioder i Manillaskolans historia. Den första perioden, från 1809 och fram till 1860-talet, kännetecknas framför allt av sin syn på teckenspråket. Det var det självklara språket både i undervisningen och för kommunikationen utanför klassrummet. Svenska var ett skolämne bland flera andra. Det som man särskilt övade i svenska var skriftspråket, bland annat med hjälp av handalfabetet. Man hade också religionsundervisning, undervisning i räkning och i geografi, astronomi och naturkunnighet och senare också i ämnen som historia, maskinritning och bokföring.

Det viktigaste målet var att döva skulle ha ett yrke och kunna försörja sig själva vid avslutad skolgång. Eleverna fick hantverksutbildning av olika slag i skolans egna verkstäder, i en egen smedja, i ett eget boktryckeri, i ett eget bokbinderi osv. Det handlade om upp till 16 olika yrkesgrenar för poj-

karna (skrädderi, skomakeri, snickeri, svarvning, målning, murning, bleckslageri, glasmästeri osv) medan flickorna övades i handarbeten och husliga sysslor.

Sammantaget hade alltså skolan en stor tilltro till elevernas förmåga att tillägna sig utbildning inom en rad olika områden. De praktiska utbildningarna dominerade men det fanns också en del mer teoretiska inslag. Attityden till döva under den här första perioden vill jag sammanfatta med orden "döva kan!"

Hur uppfylldes undervisningens mål under den här första perioden? Ett svar på den frågan kan man få om man ser vad som hände med eleverna då de slutat skolan.

Det finns en rad viktiga döva som fått sin utbildning vid Manilla under den här tiden. En f.d. elev var Johan Gerhard Holtz, andre lärare vid Manilla under hela 51 år från 1820 och framåt. Han kom att undervisa många av dem som vi känner igen från den tidiga döv-rörelsen: Carl Oscar Malm, som grundade den första dövskolan i Borgå i Finland 1846; Theodor Kaijser, som instiftade Värmländska institutet för dövstumma 1874; Julius Dalmer vars liv vi känner till tack vare Göran Skyttes bok om sin anfader. ►...forts. på sid 25

ANNONSER

Teaterhögskolan söker:

En utbildningssamordnare och en huvudlärare

Hösten 2011 startar en treårig skådespelarutbildning på teckenspråk. Under 2010 ska denna utbildning planeras, marknadsföras samt förberedas för antagning av studenter. Teaterhögskolan i Stockholm söker nu en utbildningssamordnare och en huvudlärare för utbildningen. Dessa kommer att få ett gemensamt ansvar för planering och samordning av utbildningen.

För mer information
www.teaterhogskolan.se

Den 1 januari 2011 kommer Teaterhögskolan tillsammans med Dramatiska institutet bilda en ny högskola Stockholms Dramatiska Högskola.

teaterhögskolan
STOCKHOLM ACADEMY OF DRAMATIC ARTS

Riksteaterns Tyst Teater och Teater Manu presenterar **NATTGÄSTER**

Mars 13 Oslo *Världspremiär!*, 15 Oslo, 16 Oslo, 17 Oslo, 18 Oslo, 19 Oslo, 22 Karlstad *Sverigepremiär!*, 24 Göteborg, 27 Borlänge, 29 Västervik, 31 Lund.

April 7 Arvika, 10 Köpenhamn, 12 Kristianstad, 14 Stockholm, 16 Örebro, 20 Linköping, 22 Örnsköldsvik, 24 Piteå, 29 Ål.

Maj 2 Bergen, 4 Sola, 6 Kristiansand, 8 Sandefjord, 11 Ålesund, 18 Trondheim, 21 Bodø

Spelas simultant på talad svenska och svenskt teckenspråk. Hörslina medföljer turnén.

Turnéplan, biljetter
och info:
www.riksteatern.se/nattgaster

RIKSTEATERN

Andra viktiga elever från den här tiden är t.ex. Gerhard Titze, senare dövlarare i Lund och en av initiativtagarna till Sydsvenska dövstumsföreningen 1890, Frithiof Carlbom, som blev lärare vid Tysta Skolan och som var en förgrundsgestalt då det som kom att bli Stockholms Dövas Förening bildades 1868. En annan var Albert Berg, känd marinmålare och ledamot av Akademien för de fria konsterna i Stockholm.

Det är inte lika lätt att hitta döva kvinnor som utmärkt sig under den här tiden – deras möjligheter i samhället såg ju också annorlunda ut. Jag vill dock gärna nämna Jeanna (Jeanette) Berglind, som var hörselskadad. Hon var släkt med Pär Aron Borg och tillbringade mycket tid på Manilla. År 1860 grundade hon Tysta Skolan. Skolan undervisade på teckenspråk och skriven svenska ("skrivtecken-metoden").

Den här första perioden i Manillas historia kan summeras så här:
-- man använde teckenspråk på ett självklart sätt, inom och utom undervisningen – med målet att döva skulle få kunskaper och få utvecklas efter sina egna förutsättningar

-- man undervisade i det svenska skriftspråket – med målet att döva skulle lära sig att läsa och skriva

-- vissa elever fick talundervisning – med målet att de som kunde tillägna sig tal skulle få möjlighet att göra det, men undervisningen i andra ämnen skulle inte få bli lidande.

Vid Tysta Skolan använde man teckenspråk i undervisningen fram till år 1882, då Jeanna Berglind slutade som föreståndare. Skolan gjorde sig då av med sina döva lärare, och gick över till "talmetoden", den orala metoden.

Detta var sent, faktiskt hela 20 år efter det att undervisningen vid Manillaskolan hade blivit oral. Många tror att dövlararkonferensen i Milano år 1880 blev något slags startskott för oralismen här i Sverige, men så är inte fallet: redan hösten 1862 infördes talmetoden vid Manilla. Det var efter ett studiebesök som en av lärarna, pastor Bergqvist, hade gjort i Tyskland året innan. Han blev också den förste talläraren vid skolan.

Talmetoden låg i tiden. Det handlade långt ifrån bara om impulser från Tyskland.

Redan år 1832 hade dövskolan i Paris bestämt att man skulle använda tal, skrift eller handalfabetet vid skolan – dvs inget teckenspråk, inte ens eleverna sinsemellan – och 1860 infördes talmetoden helt. Man bytte ut hela lärarkåren. Inga döva lärare skulle få finnas kvar.

Samma sak hände också i Sverige. Döva lärare avskedades. Teckenspråket försvann dock inte helt från undervisningen: på Manilla behöll man den så kallade teckenlinjen fram till 1873 för äldre döva som skulle konfirmeras. I övrigt delades eleverna upp på två linjer: tallinjen (1864) och skrivlinjen (1880).

Senare, år 1888, återinförde man teckenlinjen. Den var till för vad man betraktade som "sinnesslöa" döva – i princip sådana som hade misslyckats inom de andra linjerna.

Från att ha varit det självklara och viktigaste medlet för att nå undervisningens mål – kunskaper och ett självständigt yrkesliv – blev alltså teckenspråket betraktat som ett primitivt uttrycksmedel, lämpligt bara för mindre begåvade.

Från den här andra perioden i Manillas historia finns det två elever som utmärker sig särskilt: Oskar Österberg och Gunnar Fondelius. Österberg, som var skräddare, gav ut den första svenska teckenordbo-

ken år 1916, ett för sin tid helt enastående verk. Fondelius, redaktör, kämpade under många år för dövas rätt till teckenspråk, bl.a. som ordförande i Stockholms Dövas Förening och som aktiv inom dövas nordiska samarbete.

Efter dessa båda dröjer det många år innan fler namn av det här slaget framträder. Det är först framemot 1950-talet som vi hittar ett, nämligen Yrker Andersson. Han kunde dock inte få den högre utbildning han ville ha här i Sverige utan flyttade till USA. Där blev han professor i sociologi vid Gallaudet University. Han var länge president i WFD, World Federation of the Deaf.

Sammantaget är det anmärkningsvärt få elever från den här andra perioden som har utmärkt sig, särskilt om man betänker att den sträcker sig över hela 120 år.

Varför det blev så kan man kanske få en förklaring till om man ser på vad teckenspråk hade för betydelse i undervisningen.

Ett viktigt kännetecken för hela perioden är att teckenspråket inte sågs med blida ögon. Något totalt teckenspråksförbud rådde dock inte på Manilla. Rektor Prawitz, t.ex., skrev år 1925 att teckenspråket skulle kunna användas som "förklaringsmedel" i undervisningen – dock inte för att undervisa i svenska.

Resultatet av svenskundervisningen vet vi inte så mycket om. Allt talar dock för att eleverna under många år inte kom så långt i att tala eller läsa och skriva.

Det gäller inte bara vid Manillaskolan utan också vid andra dövskolor. Det kan man bland annat utläsa ur dokument där olika personer uttalar sig om dövas svenskkunskaper, som t.ex. då ett antal dövstumpastorer citeras i en statlig utredning från 1936 (SOU 1936:49). De kunde vittna om att färdigheterna i tal och förmågan att läsa med förståelse inte var särskilt bra bland döva i allmänhet.

Ännu en offentlig utredning kom 1947 (SOU 1947:64). Den är nedslående att läsa, inte minst för den negativa attityd gentemot döva och dövas möjligheter som kommer till uttryck i den. Attityden hör delvis ihop med strömningar i tiden.

Så hänvisar man till ett yttrande från 1944 av chefen för det rasbiologiska institutet, som bl.a. uttalar sig om ifall man kunde ta till sterilisering för att minska antalet döva i Sverige.

Utredningen förespråkar hörselövningar som ett nytt och viktigt inslag i språkträningen. Den tar också upp frågan om att inrätta en tvåårig teoretisk fortsättningskola. Man var dock tveksam till om det verkligen kunde finnas så många studiebegåvade döva ungdomar i Sverige att det skulle gå att få ihop en klass med sex elever. Följden blev i alla fall att skolan på Blockhusudden startade 1955, om än inte i statlig regi. Initiativtagaren var Nils Malm, rektor på Manilla. Skolan kom att betyda mycket för att visa det hörande samhället att "döva kan!".

Flera av dagens döva förebilder och ledargestalter har gått i skolan på Blockhusudden. Här vill jag särskilt nämna LÅW, Lars-Åke Wikström, en utomordentligt viktig person inom dövrörelsen. Genom sin kamp för teckenspråket och för dövas rättigheter har LÅW haft en oerhörd betydelse för döva, inte bara här i Sverige utan också runtom i världen.

Del II kommer i nästa nr av DT

Pär Aron Borg.

nytt från förbund och förening

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen, adresser finns på sidan 2.

Uppvaktningar på SDRs julfest

Tord Lind, SDRs generalsekreterare och mångårig medarbetare, avtackades vid julfesten på Västanvik.

■ Vid julfesten som hölls på Västanvik strax före jul avtackades personal som slutat. En glad pensionär är generalsekreterare Tord Lind som avtackades med blommor och presentkort.

En som har några år kvar till pension men ändå arbetat länge, är Stig Kjellberg, SDRs intressepolitiska samordnare, som uppvaktades för lång och trogen tjänst.

FOTO: LINDA STÅL

Stig Kjellberg (t.v.) överraskades av SDRs ordförande Ragnar Veer.

Perspektiv 2010

■ Nu är Perspektiv tillbaka för säsongen våren 2010. Under våren kommer Perspektiv att visa kortfilmer i ett samarbete med Dramatiska Institutet, två roadmovie-program om Unga Tyst Teaters' Open Sign-turné och även en serie om adoption. Totalt blir det tio program varje tisdag under våren med start den 2 mars kl 16.50 i SVT2. Missar du det så kommer programmen även att visas i SVT Play.

Besök även gärna vår hemsida: svt.se/perspektiv. Välkomna att ta kontakt med oss med era funderingar, förslag, idéer och synpunkter!

ANNONSER

Kulturdagar för pensionärer

på Västanviks folkhögskola i Leksand
den 22-26 juni 2010

PROGRAM (preliminärt)

Tisdag 22 juni	Ankomstdag
Onsdag 23 juni	Fm – prova på kurs Em – båtutflugt på Siljan eller Dalälven mot Gagnef
Torsdag 23 juni	Bussutflykt runt Siljan eller Gruvan i Falun och Carl Larssons Sundborn
Fredag 24 juni	Fm – Tipspromenad kl. 15.00 Midsommarsupé kl. 18.00 och 18.30 Transporter med buss till Leksand kl. 20.00 Majstångsresning på Gropen kl. 21.30 och 22.00 Busstransporter åter till Västanvik Kvällsvickning
Lördag 25 juni	Hemresa

INKVARTERING OCH PRIS:

Alt. 1. Måltider för alla dagar samt midsommarsupé och logi i 4 nätter. Du tar med egna lakan och handduk – login är som vandrarhem. Självstädning. **Pris: 1.800 kr per person.**

Alt. 2. Samma som ovan men med logi som hotellrum, inkl. lakan och städning. **Pris: 2.600 kr per person.**

Drycker som starköl eller vin får var och en betala själva

ANMÄLNINGSBLANKETT OCH RUMSBOKNING: Kontakta Ingvar Edwall, e-post: ingvar.edwall@sdrf.se.

YTTERLIGARE INFORMATION fås av Ingvar Edwall, e-post: se ovan

BINDANDE ANMÄLAN senast 15 maj 2010 till Dalarnas Dövas Pensionärsklubb – inbetalning till Plusgiro: 60 762 – 2.

Märk talongen "Kulturdagar pensionärer"

Välkomna!

Dalarnas Dövas Pensionärsklubb
i samarbete med Västanviks folkhögskola

DÖVAS DAG 2010 I JÖNKÖPING

Vätterbygdens Dövas Förening arrangerar
Dövas Dag 2010 i Jönköping

PRELIMINÄRT PROGRAM

Fredag 24 september

- Seminarium för dövföreningar, Elmia
- Kulturhuset, Gamla Tändsticksområde på kvällen

Lördag 25 september

- Utställningar och andra olika program, Elmia
- Kulturhuset, Gamla Tändsticksområde på kvällen

Söndag 26 september

- Kyrkbesök för döva med eventuell dövpräst samt studiebesök på husvagnsfabrik Hobby eller Kabe i Tenhult.

Mer utförliga program och priser kommer i nr 3 och nr 4 i Dövas Tidning

Varmt välkomna till Dövas Dag 2010 i Jönköping

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen, adresser finns på sidan 2.

Teckentolkade webbutskändningar från Riksdagen?

I samband med partiledardebatterna i Riksdagen skrev SDR mail till alla partiledare:

Morgondagens partiledardebatt, som är mycket intressant för alla väljare, sänds i radions P1 och SVT Forum och riksdagens webb-teve. Det är bra. För hörande. Men alla döva och hörselskadade då? Ingen teckenspråkstolkning och ingen text så långt ögat når. Det vore en enkel sak att sända en teckenspråkstolkad version genom riksdagens webb-teve, (det har gjorts förut efter våra påstötningar) men enligt uppgift från riksdagens kammarkansli så kommer det inte att ske denna gång. Är det acceptabelt tycker ni? Är inte döva väljare viktigare än så?

Vi fick genast svar av Lars Ohly, Vänsterpartiet, att det inte var acceptabelt, och att han skulle se vad han kunde göra åt saken. Samma positiva respons har senare också kommit från Centerpartiet, Socialdemokraterna och Göran Hägglund, Kristdemokraterna. Alla svarar att de ska försöka påverka. SDR har också skrivit en framställan till Riksdagens talman om att webbutskändningar ska teckenspråkstolkas. Det är ju ett enkelt sätt att tillgängliggöra riksdagens arbete, detta tillgänglighetens år 2010.

Minoritetsspråken och det svenska teckenspråket

Hur ska vi få genomslag för att det svenska teckenspråket i och med den nya språklagen, är jämställt med minoritetsspråken och att det bör få positiva konsekvenser av skilda slag? Den frågan ställer vi oss, efter språklagssegern som inte medförde en enda krona i extra stöd, utan tvärtom kostade SDR 2,8 miljoner årligen.

Vi vill att det svenska teckenspråket ska nämnas i alla sammanhang där det skrivs eller talas om de fem nationella minoritetsspråken så att det blir naturligt och självklart att teckenspråket är jämställt med dessa. Vi vill få en förändrad och utvidgad syn på begreppet minoritetsspråk så att det också omfattar det svenska teckenspråket, framför allt när det gäller ekonomiska medel som är speciellt riktade till minoritetsspråksgруппerna.

De nationella minoritetsspråkens organisationer har många statliga miljoner avsatta för att kunna driva sina egna frågor, men eftersom det svenska teckenspråket inte betraktas som ett nationellt minoritetsspråk, så är dessa miljoner inte tillgängliga för SDR. Vi har skrivit till Integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni och bett att få träffa henne för att diskutera denna för oss så viktiga fråga, men ännu inte fått något svar.

HELENA FREMELL STÅHL, FÖRBUNDSSEKRETERARE

Nationell samverkan kring tolkfrågan

I januari träffades Talför, SKL, SDR, HRF och FSDB företrädare för Social-, Arbetsmarknads-, Närings-, Integrations- och jämställdhets- samt Utbildningsdepartement. Därutöver deltog förvaltningschefer från Stockholm och Örebro landsting, Region Västra Götaland och Region Skåne.

Mötet var resultatet av ett lovligt initiativ från Talför och SKL, vilket ledde till den sällsynta möjligheten att träffa flera departement samtidigt.

Syftet med mötet var att beskriva problemen med tolkfrågan, framförallt att klargöra betalningsansvaret för olika tolkuppsdrag, begreppet vardagstolkning och tolkuppsdrag i arbetslivet och i utbildning, samt verka för att en översyn av tolkverksamheten kommer till stånd.

Vi från brukarorganisationerna gav vår syn på hur lagstiftningen och ett snårigt regelverk drabbar oss. Ledsagning för personer med dövblindhet handlar inte enbart om förflyttning, utan även om syntolkning.

Rätten till tolk i utbildning måste förändras, t.ex. att inte få tolk till privata utbildningsanordnare och känslan av kränkning att ansöka om arbetsbiträdesbidrag för tolk hos arbetsförmedlingen. Vi beskrev de nordiska ländernas tolsituation jämfört med Sverige och diskuterade fritidstolkning och prioriteringslista.

Det är en viktig livskvalitetsfråga för brukare att kunna delta i studiecirkel och kulturresor utomlands. SDR framhöll särskilt döva och hörselskadade barn och ungdoms behov av tolk för social och personlig utveckling.

Brukarorganisationerna har länge förespråkat en översyn av hela tolkverksamheten. Vi menar att det behövs ett förenklat, tydligt, överskådligt och samordnat system för tolktjänsten.

Systemet ska ge lika förutsättningar för tolkanvändare oavsett var i landet man bor. En huvudman ska ha ansvar för en samlad helhetsbild med enhetlig bedömning i hela landet, så att det blir tydligt vem som tillhandahåller tolk och vem som är betalningsansvarig, samt att samla alla medel avsedda för tolkning hos en huvudman som ges ett tydligt uppdrag.

Vi upplevde att mötet var lyckat, och att representanterna från departementen fick förståelse för att regelverket för tolktjänsten är krångligt och otidsenligt.

Vi arbetar vidare med frågan på olika sätt. Landstingspolitiker ska begära en utredning med översyn av lagstiftning och regelverk hos Socialdepartementet. SKL arbetar vidare med tolkfrågan på chefsnivå i SKL, och SDR, FSDB och HRF driver frågan i våra egna kanaler.

RAGNAR VEER, FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Siv Grönberg (t.v.) och Sofia Nilsson.

Lyckad konferens på Framnäs folkhögskola

■ Den 5 november 2009 hölls en konferens på Framnäs folkhögskola som ligger i Öjebyn utanför Piteå. Syftet med konferensen var att informera om projektet "Utbildning och personlig utveckling för döva och dövblinda i Norrland" som bedrivits på skolan samt att lansera den nya permanenta utbildningen "Allmän linje på teckenspråk – en utbildning för dig med dövhet eller dövblindhet" som startar den 11 januari 2010. Konferensen lockade ca 40 gäster; döva och personer med dövblindhet, anhöriga samt representanter från olika myndigheter t.ex. arbetsförmedling, landsting och kommun.

Projektets syfte har varit att erbjuda vuxna döva och vuxna med dövblindhet en möjlighet till anpassad utbildning på teckenspråk, personlig handledning, personlig utveckling samt möjlighet att finna ett arbete eller lämplig sysselsättning. Två av lärarna i projektet, Pål Nybom och Katharina Granström, berättade att deltagarna som började var långtidssjukskrivna, arbetslösa och långt utanför arbetsmarknaden. Under projektet har de fått nya kunskaper, en starkare självkänsla och ett bättre självförtroende.

Sammantaget har detta lett till en betydelsefull personlig utveckling. Deltagarna representerades på konferensen av Tommy Berggren som är döv samt Siv Grönberg och Sofia Nilsson som båda har dövblindhet. De poängterade att utbildningen varit mycket värdefull för deras personliga utveckling.

I projektet har det också funnits döva lärare och en av dem var Sven-Erik Malmström, leg. psykolog och surdologikonsult som också föreläste på konferensen. Han berättade bl.a. om begreppet språklig deprivation (fattigdom) som många döva och personer med dövblindhet har och som uppstått p.g.a. de sju vita åren. Han har

sett en tydlig utveckling hos deltagarna tack vare att man under projektet arbetat intensivt med personlig utveckling, svenska och teckenspråk. Han kunde också se att projektet gett deltagarna en tro på sig själva och på framtiden.

Åsa Gardelli, Lektor i pedagogik vid Luleå Tekniska Universitet, utvärderar projektet och berättade om detta på konferensen. Hon har genom kontakt med deltagarna fått veta att de har utvecklats tack vare projektets olika delar; utbildning, personlig utveckling, social gemenskap, att man har fått stöd vid behov, m.m.

Linda Eriksson, vice ordförande i FSDB, berättade om FSDB:s arbete och om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Linda tyckte att projektets arbetssätt stämmer överens med FN konventionen och även hon upplevde att projektet har haft en positiv effekt för deltagarna.

Prospektet för utbildningen "Allmän linje på teckenspråk" delades ut samtidigt som en översättning till teckenspråk visades och dagen avslutades med gruppdiskussioner.

Vi som arbetat i projektet hoppas att denna konferens gav en inblick i vad projektet har handlat om och vad det har betytt för deltagarnas utveckling. Tänk vilka möjligheter ett sådant här projekt kan innebära! Vi hoppas också konferensen väckte intresset hos döva och personer med dövblindhet att ta chansen till utbildning och personlig utveckling genom att söka till den nya utbildningen "Allmän linje på teckenspråk" på Framnäs folkhögskola.

Vill du veta mer om utbildningen? Titta in på www.framnas.nu. Där finns information om utbildningen; både i text och på teckenspråk.

PÅL NYBOM, KATHARINA GRANSTRÖM OCH ANN-CATRIN LUNDMARK

Vi kan! Vi vill! Vi törs!

■ Idag saknas riktlinjer kring tolkkvalité i teckenspråks/dövblindtolkning, om detta instrument fanns skulle det gynna både tolkar och de som använder och erbjuder tolkservicen. Om riktlinjer kring tolkkvalité fanns skulle det bli möjligt att framföra synpunkter på tolkservicen och arbetsgivarnas ansvar skulle bli tydligt och märkbart. Idag är det många tolkar som efterfrågar fortbildning, vilket är ett tecken på att tolkar själva vill höja kvalitén och framför allt även på att situationen behöver förändras.

Idag finns en osäkerhet och oro inom tolk-kåren, vilket vi upplever leder till en situation där alla är förlorare. Detta gäller både arbetsgivare, tolkar och de som använder tolkservicen. Vi känner att detta skapar dåliga arbetsförutsättningar för oss tolkar, energin läggs på andra saker än själva tolkningen.

Detta är signaler som framförts inom tolk-kåren, inte minst i Stockholmsregionen där en ny situation råder, som de flesta känner till. Vi i styrelsen har fått många tydliga signaler från medlemmar och icke medlemmar att situationen inte är tillfredsställande.

Det är önskvärt att det finns en tydlighet och struktur när det gäller tolksituationen, vilket underlättar för oss att göra ett bra arbete.

Undersökningar från arbetsmiljöverket har visat att anställda som känner att de gör ett bra jobb har lägre sjukfrånvaro och presterar bättre på jobbet. Vi vill ha riktlinjer kring tolkkvalité. Ett sätt att tackla problemet är att få igång samverkansprojektet "vision 2019". Projektets mål är att ta fram riktlinjer/definition av tolkkvalité i samverkan med intresse-

organisatio-
nerna och
andra som
använder
tolkservi-
cen.

Ta fram
ett mätsys-
tem för kva-
litet oavsett
tolkmetod,

och tydlighet kring hur synpunkter på tolkservicen skall hanteras. Målet är att detta också skapar möjlighet till fortbildning och en fungerande tolkservice som alla intressenter är nöjda med. Detta leder också till en bättre kåranda och en kvalitetssäkring av tolkverksamheten.

**STYRELSEN STTF/SVERIGES
TECKENSPRÅKSTOLKARS FÖRENING**

Gratis TUFF-kurs till juryn i idrottsgalan?

■ Jag hade tur måndagen den 18 januari, då jag av en tillfällighet kom in på TV1 och idrottsgalan när de skulle inleda med priset "Årets idrottare med funktionshinder". Först trodde jag att det inslaget skulle ledas av någon idrottare med funktionshinder.

Istället var det en kvinnlig polis, som blivit tillfälligt skadad. Om hon inte har varit idrottare förut och tävlat i tävlingar med funktionshinder, eller rättare sagt "funktionsmöjligheter", så passar hon inte in i den här situationen som "pris-öppnare". Det ska helst vara någon, som har fått pris förut eller har anknytning till handikappidrott och ingen annan som pris-öppnare!

Visst var det en väldigt stor chans – hela 50% chans – att någon inom dövidrotten skulle få ett "efterlängt" pris i år. Men jag var faktiskt ganska skeptisk till den möjligheten. Dels på grund av att polisdamen berättade om sin rullstolsperiod och inte minst därför att nästan 100% av deltagarna i galan var hörande...

Nu har jag kollat upp i idrottsgalans hemsida och sett att årets pristagare, Anders Olsson, redan fått ett pris nyligen, år 2008!!! Nu fick han det här priset igen bara för att han var skadad och ändå vann EM-medalj.

Att Cecilia Ferm fick sitt pris 2002 för bas-kettidrott, var tydligen en större nackdel för damlaget. Hon var ju med i gruppen och fick sitt

efterlängtade GULD förra sommaren. Det måste ha varit en större nackdel för juryn den här gången, än att ge samma pris till Anders Olsson igen redan efter 2 år!!!

Nu tycker jag personligen att det har blivit för trångt med bara ett pris för idrottare med funktionsmöjligheter. Det priset borde delas upp i manligt och kvinnligt individuellt pris och sedan ett lagpris! Men då kanske deltagarna i idrottsgalan "somnar" vid sina bord, när det blir så mycket tid åt idrottare med funktionsmöjligheter. De tittar nog hellre på "friska" idrottare, men som ändå drar på sig mycket skador genom sin idrott...

Slutligen varför dövidrotten syns så lite i tidningar och i TV-sporten...

Det är bara att sätta gång med papper och penna, eller skriva i datorn. Skicka iväg det som insändare om dövidrottens spännande tävlingar och prestationer. Inte bara SDI, som ska göra allt. De är fullt upptagna med att ta hand om våra döva idrottare. Det är NI idrottsintresserade, som är "experter" på nyheterna inom dövidrotten. Sätt igång och skriv. Strunta i om det blir lite felstavat här och där. Det brukar tidningen rätta till ändå. För det finns många hörande som slarvar med stavningar och grammatik! För ni har alla skrivit bra och viktiga inlägg i vårt First Class om den här "idrottsgalan", som inte är dövanpassad hos juryn än...

Kanske vi borde ge juryn en TUFF*-kurs på Västanviks folkhögskola som en julkapp?

Med önskan om ett fortsatt härligt idrottsår för döva!

ZAAG ARVIDSSON

* TUFF = "TeckenspråksUtbildning För Funktionshindrad"

Tack för deltagande vid Gunhilds begravning

■ Jag är systerson till Gunhild Bussler som avled 28:e oktober och begravdes i Kungsholmens Kyrka den 3:e december 2009.

Jag och mina närmaste släktingar vill härmed genom Dövas Tidning tacka representanter för följande dövvorganisationer för deltagande vid begravningen och för blom-mor vid hennes bår:

Stockholms Dövas Förening

Stockholms Läns Döva Pensionärsförening

Dövas Kvinnoförening

Tack även till representant från IK Hephata som överlämnade ett minnesbrev. Enligt Gunnar Augustsson, kassör, var Gunhild vid sitt frånfälle klubbens mest långvariga medlem. Hon blev medlem 1930 och för att minnas henne har klubben skänkt pengar till Leljevahls idrottsfond, som stöttar dagens och framtidens dövidrottare.

Vi vill också framföra vårt stora tack till Gunnel Rooth från Tolkcentralen för tolkning, dels vid begravningsakten och dels vid minnesstunden efteråt.

Stort tack till Gunhilds övriga vänner som deltog vid begravningen.

Begravningen av vår kära Gunhild blev ett varmt och minnesvärt avsked.

GUNHILDS SLÄKTINGAR

GM SVEN-ÅKE NYGREN

Teckenspråk enda alternativet för döva barn

■ Tisdagen den 2 februari såg jag på SVT 1, kl. 21.30 programmet "Hör Hit!"

Min känsla efter programmet är att döva inte får lov att vara döva. Jag bryr mig inte om att det rara paret i programmet valde att pröva hur det känns att höra, det var deras val på gamla dar. Men att pröva på barn! Jag är rädd för hur orallister ser på döva barn, eftersom döva barn inte har några erfarenheter om CI-implantat och inte får lov att vara döva och inte heller kan försvara sig.

Det är ju dyrt att höra, faktiskt, och det är ju ingen livsfara att vara döv. Om man konstaterar att förlorad hörsel kanske leder till döden är det självklart att man måste operera och rädda livet,

som med pacemaker, utan den dör man!

Jag hoppas att SDR når fram till CI-förespråkarna för samtal om att teckenspråk är det bästa alternativet för döva barn. Det kostar ju inte för döva, men det kostar så lite att bjuda på teckenspråkskurser för de som behöver kommunicera med döva.

Jag tycker inte att föräldrarna ska låta CI-operera sitt barn före 16 års ålder. Jag vet att det finns lagar och regler för föräldrar att påverka för sina barn men föräldrar till döva barn ska inte utnyttja den lagen utan det ska finnas undantagsregler!

EN ARG ULLA-BELL THORIN

1955 års konfirmander i Lund efterlyses

■ Det skulle vara trevligt om alla vi som konfirmerade oss 1955 på Östervångsskolan i Lund, kan träffas och besöka skolan i maj månad. Förslagsvis en dag mitt i veckan, i vecka 18, 20 eller 21, eller i juni. Jag skulle bli glad om du skickar svar på vilken vecka och dag som är kan vara lämplig.

Jag hör av mig med mer information efter den 15 april.

STIG BENGTTSSON

Sandbäcksvägen 4 B

260 91 Förslöv

fax 0431-360408

Bildtelefon: stig.bengtsson@sip.omnitor.se

E-post: stig.erik.bengtsson@bjarenet.com

stig.bengtsson@sdrf.se

NICLAS MARTINSSON

W
N

*Aristoteles – 384–322 f.Kr., grekisk filosof och naturforskare

En gala för döva och deras vänner arrangeras på Cirkus i Stockholm. Över tusen människor sätter sig i salen. Viftande händer syns överallt. Politiker och kändisar från vitt skilda branscher märks i publiken. Några av dem är stelbenta, men de vill ju visa hur öppet sinnade de är och kanske ragga röster till valet. Allas ögon är riktade mot scenen i tron att Dövgalan inleds där. Plötsligt är strålkastarljuset på cyklisten med gul clownperuk som rullar nerför mittgången. En sladd står i vägen. Hon ramlar omkull. Ett kuvert kommer ur hennes händer och landar på en åskådarre. Brevets innehåll råkar vara helt synligt. Hon utbrister "Åh nej, ser du vad som står på lappen?" Mannen svarar "Ja, tyvärr". Hon replikerar "Synd! Men du kan i alla fall berätta vad som står där." Texten lyder följande: Årets skådespelarpris går till Sara Tropp.

Värden John Mathiasen gör entré på scenen och hälsar alla välkomna. Aktrisen är inte på plats. Hon befinner sig i Bombay på en filminspelning. Istället tar hennes mor emot utmärkelser. Motiveringen är att Sara Tropp vågade göra uppror mot manusförfattaren. Han ville exempelvis att hennes hörande "dotter" i tv-serien "Preston Village" skulle bli indragen i ett bråk och fungera som tolk mellan henne och grannen. Jag vägrar ställa upp på en för döva förnedrande roll, sade Sara Tropp till pressen.

Nästa pris, Årets TV-program, går till tävlingsprogrammet "You Cannot Talk" som blivit en formidabel succé. Två kändislag får i uppgift att handla produkter genom att använda endast kroppsspråk. Kamerateamen följer dem i hasorna. Den grupp som kommer tillbaka till studion först vinner. Ett av försöken går ut på att visa att de vill ha just dollarsedlar i en växlingsbutik. En av deltagarna leker Frihetsgudinnan. Skälet till att TV-programmet belönas är att det gjort att döva äntligen kan gestikulera mer i samtal med hörande.

John Mathiasen visar en bild på hur många medlemmar majoriteten av landets dövföreningar har tappat. Ett visst undantag finns dock. Det är till det stället priset Årets dövförening går. Mahtab Wiklund driver en dövförening i bästa entreprenöranda. De har en kreativ verkstad där en döv civilingenjör har tagit fram teckenspråksrelaterade applikationer för smarta mobiltelefoner, en formgivare som skapat handmotiv på tyg som blivit en tuff konkurrent till Marimekko och en kock som skapat en prisvärd och spännande meny för stressade lunchgäster. Ingen trist spenatpaj här.

Och så delas priserna Årets döv, hörande och poesi med flera också ut.

Allt det här är självklart en parodi på tidningen QX årliga Gaygala. Där delas utmärkelser som Årets homo och gayställe ut. Förra året fick skådespelaren Gustaf Skarsgård priset Årets hetero. Han sa i sitt tacktal "Men vadå? Jag har aldrig sagt att jag är hetero". Han fick en att ställa följande fråga: Kan man bli belönad för sin sexualitet eller sitt funktionshinder? Sverige är ju ett gott land för döva respektive sexuella minoriteter där man kan leva öppet och inte skämmas. Man har inte heller valt att vara döv eller gilla någon av samma kön, det är ju något medfött. Så sådana priser behövs inte, eller? Samtidigt är samhället fortfarande inte tillgängligt för döva och inte riktigt tolerant för sexuella minoriteter. Just därför är utmärkelserna betydelsefulla för en bög som fortfarande famlar omkring i garderoben hemma i Norrland eller för en döv som försökt förklara för okunniga hörande att fyra sinnen kan vara minst lika bra som fem.

Oavsett vad svaret blir, låt oss gå tillbaka till Dövgalan där John Mathiasen avrundar kvällen med att säga följande:

– Aristoteles*, hör du oss? Du har helt fel i att vi är oförnuftiga varelser.

Ridå.

NICLAS MARTINSSON

Vinnare i Julkrysset och Tipselvan

De tre först öppnade rätta lösningarna i Julkrysset var insända av:

- PG Kährström, Sigtuna
- Berit Jildenhed, Jönköping
- Rolf Carlback, Hägersten

Rätt rad i Tipselvan: **1 X 2 X 1 X 1 2 2 1 X**

De tre först öppnade rätta lösningarna var insända av:

- Eva Karlsson, Uppsala
- Bengt Å. Blomqvist, Tumba
- Agneta Carlsson, Torshälla

Grattis! Presentkort till "Gåvan" kommer med posten

VT8882

Bildtelefoni när den är som bäst

Med Visiontechs bildtelefon VT8882 kan du lika enkelt som med en vanlig telefon nå dina nära och kära med bild, ljud och text* var de än befinner sig i världen. Ingen samtalstaxa tillkommer. Allt i ett lösning som **inte** kräver en dator. Allt du behöver ha är bredbandsuppkoppling, elektricitet och en VT8882.

Total kommunikationslösning för döva och hörselskadade.

- Bra ljud och bildkvalitet
- *Textmeddelanden till andra VT8882 användare
- Uttag för varseblivning
- Godkänd av HI

Vill du veta mer om hur du ansöker om en VT8882 som ett hjälpmedel gå in på vår hemsida:

www.vt8882.se

Amiralsgatan 20 | 211 55 Malmö | Taltel : 040-661 41 80 | Fax : 040-661 41 88
Mobil/sms/3G : 0701 44 33 77 | E-mail : mail@visiontech.se

VÄLKOMMEN ATT VARA MED I EN TECKENSPRÅKIG KONFIRMANDGRUPP.

Konfirmationen handlar om att ha roligt och att träffa nya kompisar. Det är ett tillfälle att prata om stora och spännande frågor; Vad har Gud med mig att göra? Hur är man en bra människa? Kärlek, hat, död och liv... Ingen person har hela svaret men alla kan ge sin del av tankar och upplevelser. DU är en viktig del i gruppen !

Hösten 2010 startar konfirmandgrupper i Stockholm, Härnösand, Örebro, Lund, Skara och Göteborgs stift. I varje stift kommer det att vara olika samlingar och ett helgläger. Den 13-26 juni 2011 träffas vi till ett gemensamt läger på Rättviks stiftsgård. Konfirmation sker i Rättviks kyrka den 26 juni.

För mer information kontakta gunnel.kjellermo@svenskakyrkan.se (präst i Stockholms stift och samordnare för lägret och den som ger dig kontaktuppgifter till ditt stift).

www.wewanti.se

Svenska kyrkan

SDR:s egen butik

Gåvan

Välkommen till Järnavägen 11 i Leksand
eller www.sdr-gavan.se

OBS! Ny webbutik!

www.sdr-gavan.se
Taltelefon: 0247-641 70
Fax: 0247-105 97

